

Handboek NVT

Leeswijzer Taalleesland
Nederlands voor het basisonderwijs
op Aruba (klas 3 – klas 6)

Leerjaar 3

Thema 8

In het park

Colofon

Roelien Hofman (projectleider)
Lidwina Solognier-Lamper
Mirella Wijngaarden
Judith Schnieders
Jeanette Gerritsen-Jacobs
Laura Tonk
Marion Lopez
Wiljan Megens

Met dank aan:

Colegio Conrado Coronel, Colegio San Hose, Frans Teunissen, Aurita Arends,
Magriet Pourier, Merle Sint Jago-del Prado

Uitgegeven door afdeling Curriculum, Directie Onderwijs Aruba

Opdrachtgever: Proyecto Scol Multilingual (PSML)

Handboek NVT

In het park

Dit handboek van thema 8 'In het park' is onderdeel van het Handboek NVT, een aanpassing van de methode Taalleesland voor het vak Nederlands in het Arubaanse onderwijs klas 3-6.

Naast de methode is er een Handboek geschreven met de onderdelen: woordenschat, luisteren en spreken, leesbegrip, stellen, taalbeschouwing en spelling. Daarnaast wordt er in de lessen tijd ingeruimd voor lezen.

De aanpassing betreft onder andere het aantal lessen in verband met de beschikbare lestijd voor het Nederlands in de Scol Multilingual. Bij deze aanpassing is rekening gehouden met het feit dat de leerlingen in de moedertaalmethode 'Festival di Idioma' de taalvaardigheden zullen leren waarop het onderwijs in het Nederlands aansluit.

Andere aanpassingen zijn er met betrekking tot de context: aanpassing aan de Arubaanse context of een verduidelijking van de context met behulp van beelden.

Ook komen taalverschillen Papiamentu – Nederlands aan bod in de desbetreffende lesuitwerkingen, bijvoorbeeld bij verschil in woord- of zinsbouw.

Veel taalplezier!

De projectgroep.

Inhoud Handboek thema 8

Colofon	2
Inhoudsopgave	5
Thema-inleiding	7
Overzicht lesdoelen	8
Lessen	11 - 74

Bijlagen

- Werkboek thema 8
- Toetsbladen thema 8
- Controle dictee
- Alfabetische woordenlijst thema 8
- Betekenis woorden
- Spellinghulp

Thema-inleiding

In het park

Dit thema heeft betrekking op het park en alles wat daar te zien en te beleven is. De context van het thema is erg Nederlands: planten en dieren die er voorkomen en de dingen die je er wel en niet mag doen. Om de context toch aan te sluiten bij de belevingswereld van Aruba is er een filmpje gemaakt waarin een paar parken op Aruba getoond worden. Ook kunt u in de eerste les 'Luisteren en Spreken' aandacht besteden aan de parken op Aruba. Met betrekking tot de verschillen tussen parken, bossen en tuinen kunt u een vergelijking trekken naar de Arubaanse situatie (parken, tuinen, hoteltuinen, 'mondi'). Het thema is zeer geschikt om met de leerlingen een uitstapje te maken naar een park.

Bladeren die in het park gevonden worden, kunnen samen met informatieboekjes op de thematafel verzameld worden. Als de school in de buurt van een park staat, is het misschien mogelijk informatie over dat park (met betrekking tot de aanleg, de geschiedenis, de toekomst, enzovoort) te verzamelen bij Archivo Nacional of andere overheidsinstanties of NGO's.

Ieder thema bestaat uit 20 lessen. De lessen 1-4, 6-9, 11-14 zijn taal- en leeslessen; de lessen 5, 10 en 15 zijn spellingslessen; les 16/17 is een toetsles; les 18/19 zijn herhalings-/verdiepingslessen; in les 20 wordt het thema afgesloten.

De leerlingen beheersen aan het eind van thema 8 de volgende taaldoelen:

Woordenschat

- het actief en passief kennen van de doelwoorden van thema 8;
- het herkennen van betekenisrelaties tussen de doelwoorden van thema 8.

Taalbeschouwing

- het aangeven van werkwoorden in een reeks met verschillende woordsoorten;
- het vervangen van het onderwerp van de zin door een persoonlijke voornaamwoord.

Leesbegrip

- het onderscheiden van verschillende tekstsoorten.

Spelling

- het schrijven van woorden met een open- of gesloten lettergreep
- het schrijven van woorden met *au* of *ou*

Didactische tips

Aan het eind van een les staan soms didactische tips. Hierin worden meestal voor leerlingen onbekende woorden aangegeven.

Om deze woorden duidelijk te maken, kunt u te werk gaan volgens de methode die de woordenschatlessen gebruiken.

Een andere tip is om andere woordleerstrategieën te gebruiken:

- langere woorden splitsen in woorden die wel bekend zijn;
- gelijkenis zoeken in woorden in andere talen (Papiamentu, Engels, Spaans).
- een vertaling naar het woord in het Papiamentu.

Didactische tips kunnen ook tips geven met betrekking tot het bereiken van andere doelen in de lessen.

Overzicht lesdoelen		
Week 1		
Les 1	Woordenschat	- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden <i>het park, aangelegd, het bos, de vijver, de struiken</i> .
	Luisteren en Spreken	- De leerlingen praten samen over het thema 'In het park'.
Les 2	Woordenschat	- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden <i>de watervogel, de roofvogel, de zangvogel, de meeuw, de zwaan, de zwemvliezen</i> .
Les 3	Woordenschat	- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden <i>het roofdier, de prooi, de jager</i> .
	Leesbegrip	- De leerlingen oefenen in het onderscheiden van verschillende tekstsoorten: verhaal, weettekst, doetekst, gedicht.
Les 4	Woordenschat	- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden <i>drijven</i> en <i>zinken</i> .
	Taalbeschouwing	- De leerlingen oefenen het verschil aan te geven tussen zinnen, woorden, letters en lettergrepen. - De leerlingen oefenen het onderscheiden van vertelzinnen en vraagzinnen.
Les 5	Spelling	- De leerlingen oefenen het correct spellen van woorden met een open- of gesloten lettergreep.
Week 2		
Les 6	Stellen	- De leerlingen herhalen de kenmerken van een fantasieverhaal. - De leerlingen oefenen het schrijven van een kort fantasieverhaal met behulp van plaatjes.
Les 7	Woordenschat	- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden <i>de aanhef, de tekst, de afsluiting, de geadresseerde, de afzender</i> .
	Leesbegrip	- De leerlingen oefenen het onderscheiden van de tekstsoorten gedicht, verhaal, weettekst, doetekst, brief/briefje.
Les 8	Luisteren en Spreken 2	- De leerlingen oefenen het kritisch luisteren.
Les 9	Woordenschat	- De leerlingen verdiepen hun woordkennis met betrekking tot de woorden <i>verdwalen, de weg kwijt zijn, de route, de inhoud, het onderwerp</i> .
	Taalbeschouwing	- De leerlingen oefenen het 'waar-deel' en het 'wanneer-deel' in een zin aan te geven. - De leerlingen oefenen het halen van de werkwoorden uit een reeks woorden met verschillende woordsoorten.
Les 10	Spelling	- De leerlingen oefenen het schrijven van woorden met ou of au. - De leerlingen oefenen het correct spellen van woorden met een open- of gesloten lettergreep.

Thema 8

In het park

Week 3		
Les 11	Woordenschat	- De leerlingen beiden hun woordenschat uit met de woorden <i>de paraplu en de parasol, beschermen</i> .
	Taalbeschouwing	- De leerlingen oefenen het bepalen van het onderwerp van een tekst. - De leerlingen oefenen in het bedenken van een passende titel bij een tekst.
Les 12	Taalbeschouwing	- De leerlingen oefenen het herkennen van verkleinwoorden in zinnen. - De leerlingen oefenen het rubriceren van verkleinwoorden op grond van hun uitgang: -je(s), -tje(s), -pje(s) of -etje(s). - De leerlingen oefenen het vervangen van het onderwerp van de zin door een persoonlijk voornaamwoord. - De leerlingen oefenen het aangeven van de werkwoorden in een reeks van gegeven woordsoorten.
Les 13	Woordenschat	- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden <i>de kastanjeboom, de wilde kastanje, de tamme kastanje, de vruchten</i> .
	Leesbegrip	- De leerlingen oefenen het bepalen van het onderwerp van een tekst. - De leerlingen oefenen het onderscheiden van de tekstsoorten gedicht, verhaal, weettekst en brief. - De leerlingen herhalen het bedenken van een passende titel voor een tekst.
Les 14	Taalbeschouwing	- De leerlingen oefenen het groeperen van zelfstandige naamwoorden in mensen, dieren, planten en dingen. - De leerlingen oefenen het onderscheiden van zelfstandige naamwoorden en werkwoorden in een reeks van woordsoorten. - De leerlingen oefenen het kiezen van het juiste voorzetsel bij een bepaling.
Les 15	Spelling	- De leerlingen oefenen het schrijven van woorden met ou of au. - De leerlingen oefenen het correct spellen van woorden met een open- of gesloten lettergreep.
Week 4		
Les 16/17	Diagnostische toets	
	Spelling	- het schrijven van woorden met een open- of gesloten lettergreep - het schrijven van woorden met ou of au.
	Leesbegrip	- het onderscheiden van verschillende tekstsoorten
	Taalbeschouwing	- het aangeven van werkwoorden in een reeks met verschillende woordsoorten - het vervangen van het onderwerp van de zin door een persoonlijk voornaamwoord
	Woordenschat	- de woorden van de Wordclusters zowel passief en actief beheersen - de betekenisrelaties tussen de woorden van de Wordclusters beheersen
Les 18/19	Herhaling/verdieping	
	Spelling	- <u>getoetste doelen</u>
	Leesbegrip	- <u>getoetste doelen</u>
	Taalbeschouwing	- <u>getoetste doelen</u>
	Verdieping	- een aantal doelen dat bij de lessen Taalbeschouwing aan de orde is gekomen
Les 20	Thema-afsluiting	- De leerlingen passen de doelwoorden van het thema toe.

Lesinhoud

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **het park, aangelegd, het bos, de vijver, de struiken**.
- De leerlingen praten samen over het thema 'In het park'.

Materiaal

Klassikaal

- Woordweb Wordcluster 1

Individueel

- Werkboek 8, bladzijde 1

Vorbereiding

- youtube: Filmpje over parken op Aruba:
<https://youtube.com/watch?v=UhfJMjOWKiU>
- Eventueel neemt u foto's mee van een park met bomen, planten en struiken. U kunt er ook voor kiezen dit door leerlingen mee te laten nemen.

Betekenis van de doelwoorden

- het park:** Een park is een grote aangelegde tuin meestal in een stad. Iedereen mag erin wandelen en spelen. Er groeit vaak gras en er staan veel verschillende struiken. Op Aruba staan in de parken ook vaak palmbomen. Er is vaak een dripsysteem om de planten water te geven.
- aangelegd:** Aangelegd betekent door mensen bedacht en gemaakt. Een park, of een weg is aangelegd.
- het bos:** Een bos is groot en heeft veel meer bomen dan een park. Een bos ligt buiten een stad of een dorp.
- de vijver:** Een vijver is een meertje in een tuin of een park. Er kunnen vissen in zwemmen en waterplanten in groeien.
- de struiken:** Struiken zijn planten die buiten groeien. Struiken hebben zijtakken vanaf de grond.

Start**5**

Ter introductie laat u het filmpje aan de leerlingen zien.

Kern – Instructie**15**

Vervolgens houdt u kort een gesprekje over wat ze hebben gezien en daarna laat u Woordweb 1 zien.

U wijst op de tekening van het park en zegt:

“Kijk, dit is ook een **park**. Een **park** is eigenlijk een grote tuin midden of aan de rand van een stad. Je ziet bijna net zoals in het filmpje, bomen, gras en paden. Je kunt erin wandelen en spelen. Hier op deze plaat zie je een **vijver** in plaats van de zee.

Een **park** is door mensen bedacht en gemaakt. We noemen dat **aangelegd**. Een park is **aangelegd** net als bijvoorbeeld een grote tuin bij een hotel. Ook een weg wordt **aangelegd**: door mensen bedacht en gemaakt.

U wijst op de tekening van het bos en zegt:

“Een **bos** is niet (altijd) **aangelegd**. Hier op Aruba hebben wij geen **bossen** maar **mondi**'s. **Bossen** zijn soms gemaakt door mensen soms groeit het vanzelf. In Nederland zijn veel **bossen**. Een **bos** ligt niet midden tussen de huizen. Net als de **mondi** ligt een **bos** buiten de stad of een dorp. In een Nederlands **bos** staan meestal veel grote bomen. In een **bos** kun je wandelen en spelen en er wonen vogels en andere dieren.”

U wijst naar de vijver en zegt:

“Ik vind het Wilhelmina Park leuk, alleen heeft het geen **vijver**. Het park ligt aan de zee. De meeste grote tuinen bij sommige hotels, hebben wel een **vijver**. Als het een grote **vijver** is, dan zwemmen er bijvoorbeeld vissen, kikkers, eenden en ganzen rond. Die vinden het wel lekker om in zo'n **vijver** rond te zwemmen.”

Vervolgens wijst u naar **de struiken**. U vertelt:

“In het park zie je natuurlijk nog veel meer. Zoals in het fimpje, zijn er palmbomen en **struiken**. Die **struiken** lijken wel op een beetje op lage bomen. **Struiken** zijn eigenlijk heel grote planten met heel veel takken en blaadjes.

U vraagt aan de leerlingen of zij wel eens in het Wilhelmina Park zijn geweest.

- “Wat hebben jullie daar allemaal gezien?” (standbeeld koningin Wilhelmina, borstbeeld van Anne Frank, leguanen)
- “Zijn er nog andere **parken** op Aruba?” (Linear Park, Parke Jaburibari, Parke Arikok)
- “Wie is wel eens in een ander land in een **park** geweest? Was er ook een **vijver** in het **park**? Heb je nog andere dingen in het **park** gezien?” (speeltuintje, hekjes, zandbak)

U vervolgt het gesprek over **parken** door de volgende vragen te stellen.

- “Wie kent er nog meer **parken** in de buurt van zijn huis of onze school? Hoe heet dat **park**?”
- “Wie is er wel eens in een/dat **park** geweest? Wat is er allemaal te zien in dat **park**?” (Het gaat hierbij om de inventarisatie: bomen, planten, **struiken**, banken, beelden, speelmateriaal, enzovoort.)
- “Wat kun je allemaal in het **park** doen?” (Dit is in allerlei **parken** anders. In ieder geval kun je er wandelen en op de banken zitten. Soms mag je op een grasveld voetballen. En natuurlijk kun je er spelletjes spelen, zoals tikkertje en verstoppertje.)

Afsluiting	5
-------------------	----------

U breidt het Woordweb uit met de dingen die de leerlingen in het gesprek hebben genoemd.

U schrijft deze woorden op geeltjes en plakt ze op het Woordweb.

Lesinhoud

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **de watervogel, de roofvogel, de zangvogel, de meeuw, de zwaan, de zwemvliezen.**

Materiaal

Klassikaal

- Woordweb Woordspoor 2
- Woordweb Woordspoor 3
- platen van (Arubaanse) zang-, water- en roofvogels

Individueel

- Werkboek 8, bladzijde 2 t/m 4

Vorbereiding

- Zet het youtube fragment (zangvogel merel) klaar voor de inleiding:
<https://www.youtube.com/watch?v=pWcFD5TeFTI>
- voor de afsluiting:
liedje: 'Witte zwanen, zwarte zwanen'
<https://www.youtube.com/watch?v=a6rd5WOLEBg>
of
vrijlating van zwanen vanuit een vogelopvang:
<https://www.youtube.com/watch?v=dSwk0U1Ysb8>

Betekenis van de doelwoorden

de watervogel:	Een watervogel is een vogel die op het water leeft. Een zwaan, een pelikaan en een waterreiger zijn watervogels.
de roofvogel:	Een roofvogel is een vogel die andere dieren doodmaakt en opeet. Haviken, arenden, warawara, kinikini, shoco zijn bijvoorbeeld roofvogels.
de zangvogel:	Een zangvogel is een vogel die kan zingen, bijvoorbeeld een kanarie trupiaal, chuchubi.
de meeuw:	Een meeuw is een witte vogel die je vaak bij de zee ziet. Meeuwen maken een krijsend geluid.
de zwaan:	Een zwaan is een grote vogel met een lange hals. Er zijn witte en zwarte zwanen. Je ziet ze in of bij het water, maar niet in de zee.
de zwemvliezen:	Zwemvliezen zijn vliezen tussen de tenen van sommige dieren, bijvoorbeeld watervogels. Eenden en zwanen hebben ook zwemvliezen. Ze zwemmen doordat ze met de zwemvliezen het water onder zich weg kunnen duwen.

Start**5**

U start de les met de opname van het geluid van de merel (zie voorbereiding).

<https://www.youtube.com/watch?v=pWcFD5TeFTI>

Na het luisteren en kijken van dit fragment zegt u:

“Dit was het geluid van de merel, een **zangvogel**.”

Kern – Instructie 1	25
----------------------------	-----------

U vervolgt:

“Een **zangvogel** kan heel mooi zingen. ’s Ochtends als de zon opkomt hoor je **de zangvogels** vaak zingen, s’ avonds voordat de zon ondergaat zingen **de zangvogels** ook. Overal ter wereld heb je zangvogels, ook wij hebben onze **zangvogels**. Wie kent een aantal **zangvogels**?” (barica geel, trupial, chuchubi, chuchubi preto)

U geeft aan dat er ook andere soorten vogels zijn: **de roofvogels** en **de watervogels**.

U zegt:

“**Watervogels** hebben **zwemvliezen**, **zangvogels** kunnen heel mooi zingen en **roofvogels** hebben een scherpe snavel.

U maakt op het schoolbord drie kolommen met daarin de kenmerken van de drie soorten vogels:

watervogels	zangvogels	roofvogels
hebben zwemvliezen	het mooie geluid die ze maken	de scherpe snavel

U zegt:

“**Watervogels** kunnen heel goed zwemmen, dat komt omdat ze **zwemvliezen** tussen hun tenen hebben.”

U laat het Woordweb zien en vertelt:

“In de vijver zijn er verschillende **watervogels**, bijvoorbeeld eenden **en zwanen**. Aan het strand, bij de zee, zie je nog meer **watervogels**, bijvoorbeeld **de meeuwen**.”

Nadat u de woorden hebt uitgelegd, voert u een gesprek met de leerlingen. U vraagt de kinderen naar hun ervaringen. Bij de vragen laat u steeds de nieuwe doelwoorden klinken.

U vraagt aan de leerlingen:

- “Kunnen jullie enkele soorten **watervogels** opnoemen?” (pelikaan, flamingo, skerchi)
- “Wie is er weleens in ‘Parke National Arikok’ geweest? Hebben jullie daar ook vogels gezien en wat voor soort vogels?”
(**roofvogels**: shoco, kinikini, warawara; **zangvogels**: barica geel, gonzalito, patrisi, de trupiaal)

U licht opdracht 1 op bladzijde 4 van het Werkboek kort toe.

De leerlingen maken de opdracht zelfstandig.

U bespreekt de antwoorden met de leerlingen.

Afsluiting	5
-------------------	----------

Liedje: ‘Witte zwanen, zwarte zwanen’

<https://www.youtube.com/watch?v=a6rd5W0LEbg>

Vrijlating van zwanen vanuit een vogelopvang:

<https://www.youtube.com/watch?v=dSwk0U1Ysb8>

Didactische tip:

Tijdens de bespreking van de verschillende soorten vogels (zangvogels, roofvogels en watervogels) maakt u drie kolommen, voor elke soort één. U kunt dit op het bord doen, of op een poster die tijdens het thema in de klas blijft hangen.

Bijvoorbeeld (niet compleet, en afhankelijk van de inbreng van de leerlingen)

zangvogels	roofvogels	watervogels
chuchubi	warawara	pelikaan
= lijster	kinikini	flamingo
	= valk	pato
zingen		= eend
	scherpe snavel	zwaan
	klauwen	zwemvliezen
	eet dieren (prooi)	

Antwoorden

Werkboek 8, bladzijde 4

1

1 prooi	3 meeuwen	5 zwemvliezen	7 zangvogel
2 vijver	4 zwaan	6 roofvogel	8 struiken

Lesinhoud

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **het roofdier, de prooi, de jager**.
- De leerlingen oefenen in het onderscheiden van verschillende tekstsoorten: verhaal, weettekst, doetekst, gedicht.

Materiaal

Klassikaal

- Woordweb 1

Individueel

- Werkboek 8, bladzijde 5 t/m 9
- Taalleesboek 1, bladzijde 6 en 7

Vorbereiding

- U schrijft de volgende zinnen op het bord:
 - Een **verhaal** gaat over personen of dieren die iets beleven.
 - In een **weettekst** leer je iets of kom je iets te weten.
 - Een **doetekst** gaat over hoe je iets moet maken.
 - Een **gedicht** is een korte tekst over personen of dieren die meestal rijmt.
- Of u gebruikt het materiaal dat u zelf hebt ontwikkeld.

filmpje: <https://www.youtube.com/watch?v=a9XwXb6zekM>

Betekenis van de doelwoorden

het roofdier: Een roofdier is een zoogdier dat andere dieren doodmaakt en opeet. Leeuwen, tijgers en vossen zijn bijvoorbeeld roofdieren.

de prooi: Een prooi is een dier dat achterna wordt gezeten door een roofdier. Dat roofdier wil zijn prooi opeten. Een geit bijvoorbeeld is de prooi van een leeuw.

de jager: Een jager zit dieren achterna om ze doden.

Start**5**

U zegt:

“We hebben het net over verschillende soorten vogels gehad, we gaan het nu hebben over **roofdieren, de jager en de prooi.**”

U laat een filmpje zien over ‘**Roofdieren**’.

Kern – Instructie 1**15**

U vertelt dat sommige dieren **roofdieren** zijn en dat andere dieren door de **roofdieren** gevangen worden. Die andere dieren zijn dan **prooien**. Je kunt zeggen dat **roofdieren** op **prooien** jagen. Eigenlijk zijn **roofdieren** dus ook

jagers. U bespreekt de betekenissen van de nieuwe woorden aan de hand van het Woordweb.

Nadat u de de woorden hebt uitgelegd, gaat u een kort gesprekje met de leerlingen aan. U geeft eerst zelf een voorbeeld uit eigen ervaringen. Daarbij herhaalt u de woorden opnieuw.

U zegt:

“Mijn kat zat vorige week op een vogeltje te loeren. Een kat is dus ook een **roofdier** want”

Daarna vraagt u de leerlingen naar hun ervaringen. Bij de vragen laat u steeds weer de nieuwe woorden horen. U kunt daarbij de volgende vragen stellen:

- Wie heeft er wel eens een **roofdier** gezien?
- Welk **roofdier** was dat? En waar heb je dat ... gezien? U vult de woordparen op het bord aan.

Ten slotte kunt u de leerlingen de volgende vraag voorleggen:

- Jagen mensen ook wel eens? Hoe herken je een **jager**?

U herhaalt de vorige Woordwebben met de leerlingen.

U licht opdracht 1 tot en met 3 op bladzijde 5 tot en met 6 van het Werkboek kort toe.

De leerlingen maken de opdrachten zelfstandig.

Samen met de leerlingen controleert u de antwoorden.

Kern – Instructie 2

20

U leest wat er op het bord staat:

- Een **verhaal** gaat over personen of dieren die iets beleven.
- In een **weettekst** leer je iets of kom je iets te weten.
- Een **doetekst** gaat over hoe je iets moet maken.
- Een **gedicht** is een korte tekst over personen of dieren die meestal rijmt.

U zegt:

“We gaan vandaag kijken naar verschillende soorten teksten. We gaan ontdekken wat het verschil is tussen een verhaal, een weettekst, een doetekst en een gedicht. Maar eerst ga ik jullie een klein stukje voorlezen.”

U leest de volgende tekst voor:

Rob heeft een deken op zijn rug.
Er zit een touw aan.
Hij maakt het touw aan zijn broek vast.
Nu heeft hij een parachute.
Dan klimt hij op een bankje.
“Ik zweef eerst over de vijver”, zegt hij.
“En daarna over het hele park.”
Sarah kijkt nieuwsgierig toe.

U stelt de volgende vragen:

- “Wat is het voor soort tekst en waarom?” (een verhaal, want er komen personen in voor die iets beleven)
- “Zou Rob echt over de vijver kunnen vliegen?” (nee)
- “Kunnen verhalen echt gebeuren of niet?” (Sommige verhalen kunnen echt gebeuren, andere verhalen niet: veranderen van mensen in dingen of dieren kan niet.)

Vervolgens leest u de volgende tekst voor:

Eenden zijn watervogels.
Ze hebben zwemvliezen tussen hun tenen.
Daarmee roeien ze door het water.
Andere watervogels zijn bijvoorbeeld: meeuwen, zwanen en reigers.

U vraagt aan de leerlingen:

- “Wat voor soort tekst is dit en waarom?” (Een weettekst, want we hebben iets geleerd over watervogels.)

U vat het onderscheid van de tekst en het verhaal samen. Wijs daarbij op het bord (of op uw eigen materiaal) en zeg:

“Een *weettekst* is een tekst waaruit je iets te weten kunt komen of waarvan je iets kunt leren. Een *verhaal* is een tekst waarin personen of dieren iets beleven.”

U leest het volgende gedicht voor (zonder aan te geven dat het een gedicht is):

Ze drijft zo deftig
dat de mensen blijven staan.
Ze gebaren heftig,
maar de zwaan
trekt zich er niets van aan.

U vraagt:

- “Kan dit echt gebeurd zijn?” (Het kan, maar het hoeft niet.)
- “Rijmt het?” (ja)
- “Wat zijn de woorden die rijmen?” (deftig, heftig, staan, zwaan, aan)
- “Wat is het voor soort tekst?” (een gedicht)

Tenslotte leest u het volgende tekstje voor:

Plak de twee houtjes tegen elkaar.
Zet er de pootjes onder.
Maak van papier een leuning.
Lijm dat vast.
Klaar is je bank voor het park.

U zegt:

“In deze tekst kun je leren hoe je iets moet maken. Wie weet nog hoe zo’n tekst heet waarin je leert hoe je iets moet maken of doen?” (een doetekst)
“In deze les heb ik vier soorten teksten voorgelezen: *weettekst*, *verhaal*, *doetekst* en *gedicht*.”

U leest samen met de leerlingen de teksten ‘In het park 1’ en ‘In het park 2’ op bladzijde 6 van het Taalleesboek.

Vervolgens bespreekt u de opdrachten op bladzijde 7 en 8 van het Werkboek met de leerlingen.

U laat een leerling telkens de opdracht lezen en een andere leerling legt de opdracht uit. (Dus u doet de opdracht niet voor!)

De leerlingen maken de opdrachten in tweetallen.

extra opdracht: opdracht 6.1 en 6.2 op bladzijde 9 van het Werkboek

Kern – Instructie 2**20**

U bespreekt de antwoorden met de leerlingen.

Als er tijd is, zingt u nogmaals het liedje ‘Witte zwanen, zwarte zwanen’ uit les 2.

Antwoorden

Werkboek 8, bladzijde 5 t/m 9

1

1 roofvogel

2 prooi

3 struiken

4 zangvogels

5 meeuwen

2

1 dier nummer 1

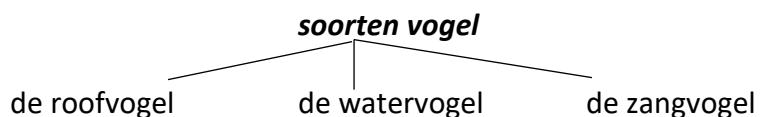
2 dier nummer 2

3 dier nummer 4

4 dier nummer 3

5 dier nummer 1

3

4.1

d een verhaal

4.2

Het gaat over personen die iets beleven.

4.3

kan echt gebeurd zijn

5.1

a een weettekst

5.2

b Je weet nu welke dieren er in het park leven.

6.1

b Het leven van Roofvissen

6.2

Het verhaal in de krant is een 1-aprilgrap.

Lesinhoud

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **drijven** en **zinken**.
- De leerlingen oefenen het verschil aan te geven tussen zinnen, woorden, letters en lettergrepen.
- De leerlingen oefenen het onderscheiden van vertelzinnen en vraagzinnen.

Materiaal

Klassikaal

- Woordweb Woordspoor 4

Individueel

- Werkboek 8, bladzijde 10 t/m 13

Vorbereiding

- U zet een doorzichtige bak met water voor de klas.
- U legt een paar voorwerpen die kunnen drijven/zinken klaar (kurk, spijker, badeendje, knikker).

Betekenis van de doelwoorden

drijven: Als iets drijft dan blijft het op het water liggen. Het zinkt niet.

zinken: Iets wat zinkt, zakt in water naar beneden. Het blijft niet drijven.

Start**5**

U zet een bij voorkeur doorzichtige bak met water neer en een aantal verschillende voorwerpen die kunnen **drijven** en **zinken**, zoals een kurk, een grote spijker, een knikker enzovoort.

U zegt:

“Er zijn voorwerpen die kunnen **drijven** of **zinken**. Zo direct gaan we kijken welke voorwerpen **zinken** en welke **drijven**.”

Kern – Instructie 1**10**

U pakt iets dat blijft **drijven** en legt het in het water. U kijkt nadenkend en zegt:

“Dat blijft dus **drijven** ... net als watervogels.”

Daarna laat u iets zien wat niet blijft **drijven**, bijvoorbeeld de knikker. U zegt:

“Kijk, de knikker **zinkt**. Nu ligt hij op de bodem van de bak.”

Neem dan een ander voorwerp en laat de leerlingen voorspellen of het blijft **drijven** of zal gaan **zinken**.

U vraagt:

“Zal dit/deze (U noemt het voorwerp.) **drijven** of **zinken**?”

U bespreekt de betekenissen van de nieuwe woorden aan de hand van het Woordweb.

Nadat u de woorden hebt uitgelegd, gaat u een kort gesprekje met de leerlingen aan. U kunt vragen stellen als:

- Wat is het verschil tussen **drijven** en **zinken**?
- Blijven wij mensen ook **drijven**?
- Wat kun je gebruiken om te blijven **drijven**?
- Welke dieren kunnen blijven **drijven**?

Laat de leerlingen ten slotte zelf experimenteren met de **drijvende** en **zinkende** voorwerpen. U kunt ze bijvoorbeeld laten noteren welke voorwerpen blijven **drijven** en welke **zinken**.

U herhaalt de vorige Woordwebben met de leerlingen.

U licht opdracht 1 op bladzijde 10 van het Werkboek kort toe.

De leerlingen maken de opdrachten zelfstandig.

U bespreekt de antwoorden samen met de leerlingen.

Kern – Instructie 2

25

U schrijft de volgende zin op het bord:

Dobber heeft geen zwemvliezen tussen zijn vleugels.

U legt uit wat een *zin* is:

“Een *zin* is een reeks woorden die bij elkaar horen. Een zin begint met een hoofdletter en eindigt met een punt, een vraagteken of een uitroepteken.”

U wijst naar de zin op het bord. U stelt de leerlingen de volgende vragen:

- “Hoeveel *zinnen* staan er op het bord?” (één)
- “Uit hoeveel *woorden* bestaat de zin?” (zeven)
- “Uit hoeveel *letters* bestaat het woord ‘tussen’?” (zes)

- “Hoeveel *lettergrepen* heeft het woord ‘zwemvliezen’?” (drie)

Op dit moment herhaalt u kort:

“Er staat één *zin* op het bord. Die zin heeft zeven *woorden*. Het woord ‘tussen’ heeft zes letters. Het woord ‘zwemvliezen’ heeft drie *lettergrepen*.”

Vervolgens stelt u de volgende vragen:

- “Wat is het langste woord?” (zwemvliezen)
- “Hoeveel letters heeft dit woord?” (elf)
- “Welk woord is het kortst?” (zijn)
- “Hoeveel letters heeft dit woord?” (drie)

Tot slot stelt u nog twee vragen:

- “Is de zin op het bord een vertelzin of een vraagzin?” (Vertelzin, want het begint met een hoofdletter en eindigt met een punt)
- “Wie kan er een vraagzin van maken?”
(Heeft Dobber geen zwemvliezen tussen zijn vleugels?)

U licht de opdrachten op bladzijde 11 tot en met 13 toe.

De leerlingen maken de opdrachten zelfstandig.

Afsluiting	5
-------------------	----------

U kijkt samen met de leerlingen de opdrachten na.

Antwoorden

Werkboek 8, bladzijde 10 t/m 13

1

- 1 Een kind valt uit het klimrek.
- 2 Stenen zinken in het water.
- 3 Een vliegtuig stijgt op.
- 4 Bladeren drijven op het water.

2.2

rood: pad, struik

blauw: eenden, grasveld, vijver

groen: vogelnest, watervogels, dennenboom, zangvogels

2.3

een woord met één lettergreep

een woord met twee lettergrepen

een woord met drie lettergrepen

3

1 b Dit is een vertelzin.

2 zeven woorden

3 woorden met één lettergreep: bij, de, ligt, een, mooi

4 woorden met twee lettergrepen: eenden, vogels, zwanen, pauwen, herten

5 woord met drie lettergrepen: grasveldje

4

eenden, vogels, zwanen, pauwen, herten

Lesinhoud

- De leerlingen oefenen het schrijven van woorden met een korte- of lange klank achteraan een klankgroep. (open- en gesloten lettergrepen)

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Werkboek 8, bladzijde 14 t/m 16
- Spellinghulp

Vorbereiding

- Maak een muurposter met de volgende spellingregels:
 - Hoor je een medeklinker of een tweeteekenklank aan het eind van de klankgroep, dan schrijf je het woord zoals je het hoort. (struiken)
 - Hoor je een lange klank aan het eind van een klankgroep, dan schrijf je alleen maar één klinker. (jager)
 - Hoor je een korte klank aan het eind van een klankgroep, dan schrijf je twee medeklinkers. (bakker)
- In de kern-instructie worden twee filmpjes genoemd. Deze zijn te vinden op youtube. Check van tevoren of u deze filmpjes kunt laten zien in de klas.

Lesdoel 1 is nieuw. Bij dit lesdoel worden regels aangeleerd. De leerlingen zijn dit soort woorden al vaak tegengekomen in de taal- en leeslessen. De schrijfwijze is dus niet compleet nieuw voor ze.

Start**5**

U vertelt dat u twee beroepen gaat uitbeelden en de leerlingen mogen raden om welke beroepen het gaat. Het eerste beroep is een woord dat de leerlingen deze week hebben geleerd tijdens een woordenschat les: jager. Het tweede beroep is ook een beroep dat ze al kennen: bakker. Nadat de leerlingen de beroepen hebben geraden, schrijft u de twee woorden groot op het bord.

U leest de woorden samen met de leerlingen. Vervolgens verdeelt u de woorden samen in klankgroepen:

/ba/kker/ /sla/ger/

U vertelt erbij dat je deze twee woorden niet schrijft zoals je ze hoort en dat daar regels voor zijn die ze vandaag gaan leren.

Kern – Instructie

30

U laat de leerlingen de filmpjes zien over open- en gesloten lettergrepen:

https://www.youtube.com/watch?v=AM8_opFweYc

<https://www.youtube.com/watch?v=3eDL1cT36L4>

Nadat u de filmpjes bekeken hebt, legt u de regel nog een keer per woord uit:

bakker – “Je verdeelt het woord in klankgroepen, /ba/kkur/. Als je aan het einde van een klankgroep een korte klank hoort dan schrijf je achter die korte klank twee medeklinkers.”

jager – “Je verdeelt het woord in klankgroepen, /ja/gur/. Als je aan het einde van een klankgroep een lange klank hoort, dan schrijf je maar één klinker. (Lange klanken hebben pech, ik haal gewoon een klinker weg.)”

U vraagt:

“Hoe zit het dan bij het woord ‘struiken’?”

En legt uit:

“Je verdeelt het in klankgroepen /strui/kun/. Aan het einde van de klankgroep hoor je geen korte klank, geen lange klank, maar een twee-tekenklank. Bij een tweeteekenklank schrijf je het woord zoals je het hoort.”

U schrijft naast de woorden *jager* en *bakker*, ook *struiken* op het bord. U vraagt aan de leerlingen of ze woorden kunnen bedenken waar hetzelfde aan de hand is. U geeft zelf drie voorbeelden en schrijft ze onder het juiste woord (*vissen, lopen, broeken*):

jager	bakker	struiken
lopen	vissen	broeken

U laat de leerlingen deze woorden ook opschrijven bij opdracht 1 op bladzijde 14 van het Werkboek.

Vervolgens maakt u samen met de leerlingen opdracht 2 op bladzijde 15 van het Werkboek. U benoemt het plaatje. (molen, hakken, krabben, haken, bezem, egel, tegel, emmer)

De leerlingen geven met een kruisje in het juiste hokje aan of het woord met één of twee medeklinkers geschreven wordt, daarna schrijven ze het woord ernaast.

De leerlingen maken in tweetallen opdracht 3 op bladzijde 16.

Tot slot herhaalt u de spellingposter en hangt u deze goed zichtbaar in de klas op.

Afsluiting

10

U speelt het spel 'Galgje' met het woord *watervogel*.

U schrijft op het bord:

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

De leerlingen mogen om de beurt een letter raden. Als ze een letter noemen die in het woord voorkomt, schrijft u die letter op de juiste plek. Noemen ze een letter die niet in het woord voorkomt dan tekent u een stukje van de galg. Het is de bedoeling dat ze het woord raden voordat 'het mannetje hangt'. U vraagt aan de leerlingen om uit te leggen, waarom je *watervogel* schrijft en niet *waatervoogel*.

Antwoorden

Werkboek 8, blz.14 t/m 16

1

De leerlingen zoeken zelf naar woorden. Deze worden direct via het bord gecontroleerd.

2

De woorden staan in de les.

3

*nagel, haren, benen, bomen
tassen, zakken, kikker, koffer
molen, vogel, lepel, hamer, noten
pannen, vissen, botten, jassen.*

Lesinhoud

- De leerlingen herhalen de kenmerken van een fantasieverhaal.
- De leerlingen oefenen het schrijven van een kort fantasieverhaal met behulp van plaatjes.

Materiaal

Klassikaal

- <https://www.youtube.com/watch?v=aGBSyyK9zjA>

Individueel

- Werkboek 8, bladzijde 17
- Taalleesboek 1, bladzijde 8 en 9

Vorbereiding

- U zet het youtube-fragment klaar.

Start

U start de les met het filmfragment: een trailer van de film *'De verschrikkelijke ikke'*.

Kern – Instructie 1**35**

Aan de hand van het filmfragment dat u net met de klas hebt bekeken, frist u even op wat een fantasietekst is.

U vertelt:

“Een fantasieverhaal is een verhaal dat **niet** echt gebeurd kan zijn. Er komen niet-bestaande personen in voor zoals kabouters. Dieren en dingen gedragen zich als mensen. Ze praten bijvoorbeeld. Er komen gebeurtenissen in voor die in het echt niet kunnen, zoals mensen die vliegen en eenden met ronddraaiende staarten.

U leest samen met de leerlingen het verhaal ‘Een vreemde eend’ op bladzijde 8 van het Taalleesboek.

U maakt samen met de leerlingen opdracht 1 op bladzijde 17 van het Werkboek.

U vraagt de leerlingen om bladzijde 9 van het Taalleesboek voor zich te nemen en u laat de leerlingen vertellen wat ze op de plaatjes zien. Zonodig vraagt u door, zodat de leerlingen veel vertellen over de plaatjes. U schrijft hierbij de belangrijke woorden op het bord.

Vervolgens bespreekt u opdracht 2 op bladzijde 17 van het Werkboek

U geeft aan dat de leerlingen bij het schrijven van het fantasieverhaal de woorden op het bord mogen gebruiken.

De leerlingen schrijven hun verhaal in tweetallen.

Afsluiting

5

Ter afsluiting laat u enkele kinderen hun fantasieverhaal voorlezen.

Wijs de leerlingen erop dat zij eerst de titel van het verhaal moeten vertellen.

U vraagt:

“Waaraan kun je heel duidelijk merken dat deze verhalen niet echt gebeurd kunnen zijn?”

Antwoorden

Werkboek 8, bladzijde 17

1

1 Dobber kan niet echt bestaan.

2 Dit is een verhaal.

2

eigen verhaal

Lesinhoud

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **de aanhef, de tekst, de afsluiting, de geadresseerde, de afzender**.
- De leerlingen oefenen het onderscheiden van de tekstsoorten gedicht, verhaal, weettekst, doetekst, brief/briefje.

Materiaal

Klassikaal

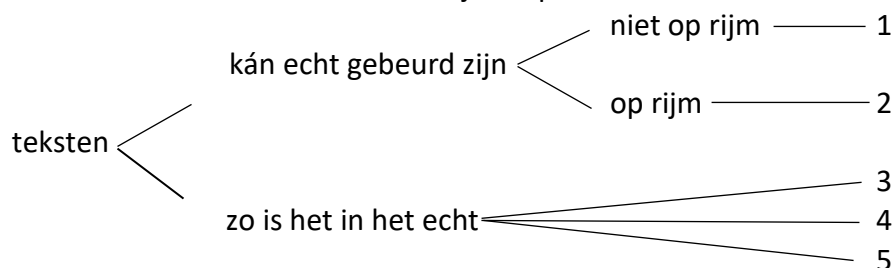
- een sprookjesboek; een boek met één doorlopend verhaal; een knutselboek;
- een boek met meerdere korte verhalen;
- een boek met versjes en gedichtjes;
- een informatief boek met zakelijke informatie over één onderwerp;
- beschreven enveloppen:
 - een volledig geadresseerde envelop, dus op de voorkant een naam, het adres en een postzegel, op de achterkant de afzender met naam en adres;
 - een envelop met alleen een naam (geen adres) op de voorkant en geen afzender op de achterkant;
 - een envelop met een lege voorkant, maar wel een afzender met naam en adres op de achterkant.
- een onbeschreven envelop voor iedere leerling.

Individueel

- Werkboek 8, bladzijde 18 t/m 22
- Taalleesboek 1, bladzijde 10

Vorbereiding

- U legt alle materialen klaar.
- De start van een bordschema schrijft u op het bord:

Betekenis van de doelwoorden

- de aanhef:** De aanhef is het begin van een brief, bijvoorbeeld: 'Beste mevrouw Kock', 'Lieve tante Anna'.
- de tekst:** Een tekst is een aantal opgeschreven woorden die bij elkaar horen en die iets betekenen.
- de afsluiting:** Een afsluiting van een brief zijn enkele woorden die je aan het einde van een brief schrijft, bijvoorbeeld: 'Met vriendelijke groeten', 'Kusje van...'
- de geadresseerde:** De geadresseerde is de persoon voor wie de brief bedoeld is, bijvoorbeeld als de brief voor Mila is, dan is Mila de geadresseerde.
- de afzender:** De afzender is de naam van degene die de brief heeft verstuurd, achter op een enveloppe of onderaan de brief staat de afzender.

Start	5
-------	---

U heeft een blaadje in uw handen en zegt:

“Ik heb hier een brief. Volgens mij is het een brief aan de minister. Ik zal hem eens oplezen.”

U leest de brief hardop voor:

Hoi minister. We wachten al heel lang op een nieuw huis. Ik wil dat je ervoor zorgt dat we nu snel een nieuw en groter huis krijgen. Doei.”

U vraagt aan de leerlingen of deze brief een goede brief is voor een minister.

Kern – Instructie 1	20
---------------------	----

U zegt:

“Het lijkt wel een brief aan een vriend of vriendinnetje. Een brief aan een minister moet je niet op die manier schrijven. Een brief aan de minister hoor je anders te schrijven. Je moet meteen met **de aanhef** al anders beginnen. **De aanhef** is het begin van een brief. **De aanhef** was hier: ‘Hoi minister’. Een nette **aanhef** is bijvoorbeeld: ‘Geachte minister’. Ook het eind van de brief aan de minister moet netjes zijn. Het eind van een brief noem je **de afsluiting**. Een heel beleefde **afsluiting** van een brief is bijvoorbeeld: ‘Hoogachtend’. Maar je **afsluiting** mag ook ‘Met vriendelijke groeten’ zijn. **De aanhef** en **de afsluiting** zien er heel anders uit als je een brief schrijft naar goede vrienden of familie. Als **aanhef** begin je dan vaak met: ‘Dag’, ‘Hoi’ of ‘Hallo’. En een gezellige **afsluiting** is: ‘Dag’, ‘Tot ziens’ of ‘Doei’.”

Vervolgens laat u twee enveloppen zien zonder volledige adressering. U kijkt op de voor- en achterkant en kijkt de groep vragend aan.

U zegt:

“Hier zitten brieven in, maar voor wie zijn ze nu eigenlijk? En van wie zijn die brieven? Ik begrijp er niets van. Deze brieven komen nooit goed aan, want ik zie hier wel een naam (U wijst op de voorkant met alleen een naam.) maar geen adres. Maar om te zorgen dat de brief ook echt bij **de geadresseerde** komt, moet er wel een naam én een adres op staan.

U pakt nu de volledige **geadresseerde** envelop en zegt:

“Kijk, hier staat de naam van de **geadresseerde** en ook het adres. Nu kan de post de brief goed bezorgen.”

U pakt nu de envelop zonder afzender en laat hem aan de leerlingen zien.

“Ik kan aan deze envelop niet zien van wie de brief is. Ik weet dus niet wie de **afzender** is. Op de achterkant van deze envelop moet eigenlijk staan wie de **afzender** is. Mét de naam en mét het adres.”

U laat nu weer de volledige envelop zien.

“Kijk op deze envelop zie je precies wie de brief gestuurd heeft. De **afzender** staat er duidelijk op. Dus op een brief moet altijd een **geadresseerde** maar ook altijd een **afzender** staan.”

Bespreek met de leerlingen aan wie ze een klein briefje zouden willen sturen. Geef de leerlingen een envelop, laat ze hun eigen naam en adres (afzender) achter op de envelop schrijven. Daarna schrijven ze aan de voorkant de naam en adres van **de geadresseerde**.

De leerlingen weten nu aan wie ze een briefje willen gaan sturen. Nu mogen ze het schrijven.

De leerlingen schrijven een brief met een **aanhef**, een stukje **tekst** en een **afsluiting**.

Bespreek **de aanhef** en **de afsluiting** van enkele brieven. Eventueel nog niet genoemde **aanheffen** en **afsluitingen** schrijft u op geeltjes en plakt u op het Woordweb.

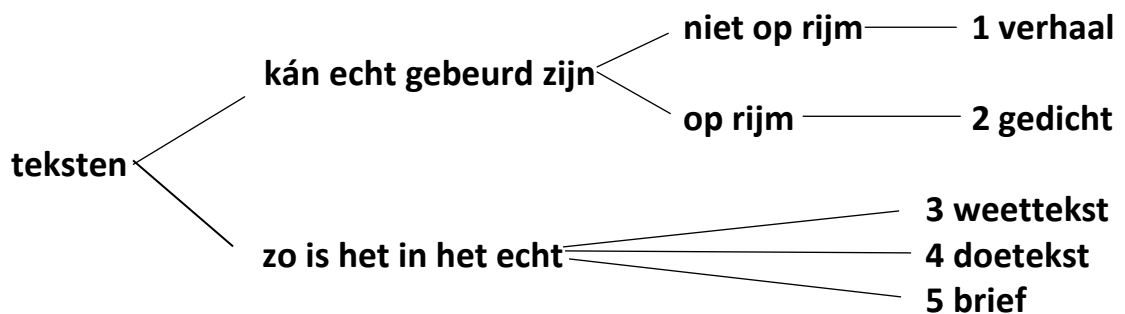
Kern – Instructie 2

15

U zegt:

“**De tekst** in een brief is verschillend dan **de tekst** in een boek. We gaan het hebben over verschillende soorten **teksten**. We gaan samen kijken naar een paar boeken die ik heb meegenomen en kijken wat voor soort **teksten** het zijn. Dat doen we door **teksten** met elkaar te vergelijken. Je kijkt vooral naar wat verschillend is.”

U laat het schema op het bord zien:

U laat de boeken die u hebt klaargelegd één voor één zien en vraagt wat voor soort **tekst** in dat boek staat. U schrijft de tekstsoorten op het bord:

gedicht, verhaal, weettekst, doetekst en brief/briefje

U vult het schema aan.

U vat samen:

“Verhalen en gedichten zijn soms echt gebeurd, maar soms ook niet.

Sprookjes zijn natuurlijk niet echt gebeurd. Maar het doet er niet toe of een verhaal echt is of niet. Je leest de verhalen niet om te weten hoe het in het echt is. Daarvoor zijn andere **teksten**.”

Vervolgens laat u een informatief boek zien, bijvoorbeeld over het leven van de vlinder.

Daarover vraagt u:

“Wat denk je, staan hier dingen in die niet echt kunnen gebeuren? Of kun je in dit boek iets over het leven van een vlinder te weten komen?” (Je komt iets te weten over vlinders.)

“Een weettekst is een tekst waarin je iets leert. Wat in zo’n tekst staat is waar.”

U laat nu een *knutselboek* zien en wijst de leerlingen op een werkstuk dat daarin staat. (Dit kan zijn: een vlieger, een kijkdoos of iets dergelijks.)

U vraagt:

“Welke tekstsoort staat er in zo’n boek? (een doetekst)

“Een doetekst is een **tekst** waarin je kunt leren hoe je iets moet

doen of maken.”

U licht opdracht 1 tot en met 4 op bladzijde 19 en 21 van het Werkboek toe.

De leerlingen maken de opdrachten zelfstandig.

Extra opdracht: opdracht 5 en 6 op bladzijde 22 van het Werkboek.

Afsluiting

5

U bespreekt de opdrachten met de leerlingen. Eventueel neemt u hierbij ook de tijd om de teksten van deze les nogmaals hardop samen te lezen.

Antwoorden

Werkboek 8, bladzijde 19 t/m 22

1

1 gedicht

2 weettekst

3 doetekst

4 verhaal

5 brief

2

c een verhaal

3

e een brief

4

d Deze tekst is een doetekst.

5

boek c

6

eigen verhaal

Lesinhoud

- De leerlingen oefenen het kritisch luisteren.

Materiaal

Klassikaal

- Voor de inleiding:
liedje: 'Witte zwanen, zwarte zwanen'.
<https://www.youtube.com/watch?v=a6rd5W0LEbg>

Individueel

- Werkboek 8, bladzijde 23 t/m 25

Vorbereiding

Youtube filmpje klaarzetten.

Start**5**

U start de les door naar het fragment met het Liedje 'Witte zwanen, zwarte zwanen' te luisteren en te kijken.

U vraagt de leerlingen:

“Wat moet je doen om de woorden van het liedje goed te horen en te onthouden?” (goed luisteren)

U zegt:

“We gaan eerst de Woordwebben van de vorige lessen herhalen en daarna gaan we naar stukje tekst luisteren en iets erover opschrijven in het Werkboek.”

Kern – Instructie 1**10**

U herhaalt met de leerlingen de Woordwebben van de vorige lessen.

U licht opdracht 1 en 2 op bladzijde 23 van het Werkboek kort toe.

De leerlingen maken de opdracht zelfstandig.

U bespreekt de antwoorden samen met de leerlingen.

Kern – Instructie 2**20**

U zegt tegen de leerlingen dat ze Werkboek 8, bladzijde 25 en een potlood/pen moeten pakken.

U geeft de leerlingen de volgende instructie:

“Zo meteen lees ik een paar kleine verhaaltjes voor.

Jullie moeten goed luisteren of een verhaaltje in het park of *niet* in het park is.

Als ik klaar ben met het verhaaltje en je denkt dat het in een park is, schrijf je 'ja' op het bankje. Als het niet in een park is, schrijf je 'nee' op.

Je moet goed luisteren en mag niets zeggen. Ik lees elk verhaaltje maar één keer voor, dus luister goed."

U leest de volgende teksten in een rustig tempo voor. De leerlingen mogen de antwoorden pas opschrijven als het verhaaltje afgelopen is.

Bespreek na ieder verhaaltje (nadat alle leerlingen een 'ja' of 'nee' hebben ingevuld) meteen het goede antwoord.

Laat de leerlingen uitleggen waarom ze voor een bepaald antwoord hebben gekozen.

De verhaaltjes:

- 1 Het begon al laat te worden. De bomen en de struiken stonden een beetje te dromen in de ondergaande zon. Op het bankje bij de vijver zaten nog twee mensen zachtjes te praten. Even later stonden ze op en liepen ze langzaam naar de uitgang. Nu was er niemand meer. (ja)
2. Christina en haar moeder stonden aan de rand van het water. Christina gooide er stukjes brood in. Luid snaterend kwamen de eenden aangevlogen en –gezwommen. Ze duwden elkaar zelfs kopje onder. Van schrik deed Christina een stapje achteruit. "Kom maar", zei haar moeder. (ja)
3. Het was druk vandaag. Overal zag je grote mensen en kinderen lopen. En iedereen was vrolijk. Op bijna elke bank zaten wel wat mensen. Veel mensen aten een ijsje. Maar ze bleven niet lang zitten, want er was veel te doen: in het reuzenrad, naar de grote schommels, op de glijbaan, in de enorme achtbaan en nog veel meer. (nee, in een speeltuin/een pretpark)
4. Kleine Waldo keek om zich heen. Wat een mooie plek om te spelen en lekker te rennen! Wat een groot grasveld. En vooral ... wat een boel bomen! Dat was nog eens wat anders dan zijn kleine achtertuin. Waldo rende weg en struikelde bijna over een bord, aan de rand van het grasveld. 'Verboden voor honden' stond erop. Maar kleine Waldo rende verder. Kleine hondjes kunnen immers nog niet lezen. (ja)

Afsluiting**10**

Ter afsluiting van de les, speelt u een spel waarbij de leerlingen een zin moeten onthouden.

U legt het spel uit aan de klas:

“Straks gaan er twee leerlingen uit de klas.

Dan lees ik een zin voor.

Jullie moeten die zin goed onthouden, want één leerling moet dat later doorvertellen aan één van de leerlingen die uit de klas was.

De andere leerlingen moeten ook goed luisteren of de zin goed wordt doorverteld. Maar ze mogen nog niets zeggen”

U vraagt welke twee leerlingen naar buiten willen gaan. U leest de volgende zin voor aan de leerlingen in de klas:

“In het park loopt een mevrouw met haar grote witte hond.”

Vervolgens roept u één van de leerlingen binnen en u zegt:

“Je hoort zo meteen van ... (naam van een leerling) een zin. Die moet je zo goed mogelijk onthouden en straks doorvertellen aan de andere leerling die van de gang komt.”

U geeft de leerling in de klas de beurt om de zin tegen de leerling te zeggen. Daarna roept u de tweede leerling binnen. Nu gaat de eerste leerling de zin zeggen die hij/zij heeft gehoord.

Daarna vraagt u aan de leerlingen in de klas:

“Is het goed gegaan? Is de zin goed nagezegd? Is er iets vergeten? Waar dan en door wie?”

U kunt ook nog de volgende zinnen gebruiken:

- De hond loopt aan een lange lijn.
- Op een bankje bij een vijver zitten drie mensen.
- Twee vrouwen praten en een man leest de krant.
- In de vijver zwemmen veel eenden en een zwaan.

Antwoorden

Werkboek 8, bladzijde 23 t/m 25

1

- 1 *Fatima is de afzender van de brief.*
- 2 *De geadresseerde van deze brief is Violet.*
- 3 *De aanhef is: 'Lieve Violet'.*
- 4 *'Dag, groetjes van Fatima' is de afsluiting van de brief.*

2

iemand die je goed kent

*groetjes
hoi schatje
kusjes
Ik bel je gauw!*

iemand die je niet goed kent

*hoogachtend
met vriendelijke groet
geachte mevrouw
Ik hoop gauw iets van u te horen.*

3

- 1 *ja*
- 2 *nee, in een dierentuin*
- 3 *nee, in een pretpark*
- 4 *ja*

Lesinhoud

- De leerlingen verdiepen hun woordkennis met betrekking tot de woorden **verdwalen, de weg kwijt zijn, de route, de inhoud, het onderwerp**.
- De leerlingen oefenen het 'waar-deel' en het 'wanneer-deel' in een zin aan te geven.
- De leerlingen oefenen het halen van de werkwoorden uit een reeks woorden met verschillende woordsoorten.

Materiaal

Klassikaal

- Woordweb Woordspoor 5

Individueel

- Werkboek 8, bladzijde 26 t/m 28
- Taalleesboek 1, bladzijde 11

Vorbereiding

- U zorgt voor een kaart of plattegrond.
- een boek of een verhaal met de titel: Verdwalen

Betekenis van de doelwoorden

verdwalen:	Verdwalen is de weg kwijtraken. Als je verdwaalt bent, weet je niet meer waar je bent en waar je heen moet.
de weg kwijt zijn:	De weg kwijt zijn is hetzelfde als verdwalen. Als je de weg kwijt bent, weet je niet meer waar je bent en waar je heen moet.
de route:	Een route is een weg die je neemt om ergens te komen. Je neemt 's ochtends bijvoorbeeld de kortste route naar school.
de inhoud:	De inhoud van een boek is wat er in staat. Een fles of een pot heeft ook een inhoud.
het onderwerp:	Het onderwerp van iets is: waar iets over gaat. Een gesprek, een boek of een televisieprogramma heeft een onderwerp.

U pakt een kaart of plattegrond uit uw rugtas, kijkt ernaar, loopt zoekend en nadenkend door de ruimte.

Op een gegeven moment zegt u tegen de leerlingen:

“Ik moet naar het postkantoor, maar ik **ben de weg kwijt**.

Ik ben **verdwaald**.

Kunnen jullie mij de **route** naar het postkantoor (of een ander bekende locatie in de buurt) vertellen?”

Kern – Instructie 1

10

Vervolgens kijkt u in de televisiegids en zegt:

“Ik ga eens kijken wat er vanavond allemaal op de televisie is.”

U noemt een titel van een programma en leest het **onderwerp** op.

U zegt dan:

“Oh, dat gaat dus over Nou dat lijkt mij wel (of niet) leuk. Het is wel handig dat ze erbij zetten waar het programma over gaat. Je weet dan wat **het onderwerp** is. Je kunt dan zelf bedenken of je dat **onderwerp** interessant of leuk vindt. Het **onderwerp** staat meestal in één of twee woorden erbij.”

U kiest een paar goede voorbeelden uit en u leest ze voor.

U volgt:

“Soms denk je wel eens dat een **onderwerp** leuk is, maar als je gaat kijken of lezen blijkt dat de **inhoud** niet is wat je had verwacht.

Vervolgens bespreekt u de betekenissen van de nieuwe doelwoorden aan de hand van het Woordweb.

Nadat u de woorden hebt uitgelegd, gaat u een kort gesprekje met de leerlingen aan.

U vraagt de leerlingen naar hun ervaringen. Bij de vragen laat u steeds weer de nieuwe woorden horen.

U kunt daarbij de volgende vragen stellen:

Wie van jullie is wel eens **verdwaald**?

Hoe vond je dat?

Wat heb je toen gedaan?

Hoe weet je welke weg je moet gaan om ergens te komen?

Vertel aan de leerlingen dat je iemand de weg kunt wijzen door de **route** te vertellen of te tekenen.

U herhaalt de vorige Woordwebben met de leerlingen. U zegt aan de leerlingen dat ze, bij het maken van de opdrachten, gebruik kunnen maken van de woordenboeken in het Werkboek.

U licht opdracht 1 en 2 op bladzijde 26 en 27 van het Werkboek toe.

De leerlingen maken de opdrachten zelfstandig.

U bespreekt de antwoorden samen met de leerlingen.

Kern – Instructie 2

25

U schrijft de volgende zin op het bord:

Papa, Tes en Tim zijn gisteren verdwaald in het bos.

U zegt:

“Vandaag gaan we kijken hoe zinnen in elkaar zitten. We kijken naar zinnen met een ‘waar-deel’ en zinnen met een ‘wanneer-deel’.

U vraagt:

“Waar zijn papa, Tim en Tes verdwaald?” (in het bos)

U zet een rondje om het ‘waar-deel’. En schrijf eronder:

waar

Daarna vraagt u:

“Wanneer zijn papa, Tim en Tes verdwaald?” (gisteren)

U zet een rondje om het ‘wanneer-deel’. En schrijf eronder:

wanneer

U schrijft de zin op het bord:

**De juf schrijft vandaag een zin op het bord.
wanneer-deel waar-deel**

U stelt de vraag:

“Waar schrijft de juf de zin?” (op het bord)

U onderstreept ‘op het bord’ en zegt:

“Dit noemen we het waar-deel.”

U schrijft eronder:

waar-deel

Daarna vraagt u:

“Wanneer schrijft de juf de zin?” (vandaag)

U onderstreept vandaag en zegt:

“Dit noemen we het wanneer-deel.

U schrijft eronder:

wanneer-deel

U schrijft de volgende woorden op het bord:

eten, slapen, huilen, zwemmen

U vraagt aan de leerlingen wat voor woorden dit zijn. (Het zijn doe-woorden, ze vertellen wat je kunt doen.)

U laat de leerlingen nog meer doe-woorden bedenken en u schrijft de woorden die de leerlingen opnoemen op het bord. (schrijven, lezen, kijken, slapen)

De leerlingen pakken Taallesboek 1, bladzijde 11 voor zich. De leerlingen lezen de tekst eerst individueel, daarna wordt de tekst klassikaal (beurten) gelezen.

Vervolgens licht u opdracht 3 tot en met 5 op bladzijde 28 van het Werkboek toe.

De leerlingen maken de opdrachten zelfstandig.

Afsluiting	5
-------------------	----------

U bespreekt de gemaakte opdrachten met de leerlingen. (Laat de leerlingen hierbij veel aan het woord: lezen van de zinnen, hun antwoorden geven, enzovoort.)

Antwoorden

Werkboek 8, bladzijde 26 t/m 28

1

1 Ik ga wandelen in het park, dat is kleiner dan een bos.

2 De struiken in het park staan in bloei.

3 Roofdieren zitten hun prooi achterna.

4 Ze hebben een park aangelegd.

2

1 goed

2 goed

3 goed

4 fout

5 goed

6 goed

3

- 1 in de schuur*
- 2 buiten de stad*
- 3 bij een zandpad*
- 4 op de grond*
- 5 in een boom*

4

- 1 's middags*
- 2 om drie uur*
- 3 vorige week*
- 4 na een half uur*
- 5 om vier uur*

5

waar-deel

- 1 naar het bos*
- 2 in de fietstas*
- 3 bij het grasveld*
- 4 aan de eettafel*
- 5 in een bed*

wanneer-deel

- in het weekend*
- 's ochtends*
- na een uurtje*
- morgen*
- 's avonds*

Lesinhoud

- De leerlingen oefenen het schrijven van woorden met *au* of *ou*.
- De leerlingen oefenen het schrijven van woorden met een korte- of lange klank achteraan een klankgroep. (open- en gesloten lettergrepen)

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Werkboek 8, bladzijde 29 t/m 32
- Spellinghulp

Bij lesdoel 1 worden 13 woorden met *au* geleerd. Deze dertien woorden moeten worden ingeprent. Hiervoor zijn deze dertien woorden in vijf zinnen geplaatst. Deze zinnen staan ook in de Spellinghulp. De zinnen worden nog uitgebreid maar dit vindt pas is in het volgende leerjaar plaats. Lesdoel 2 wordt hier herhaald.

Start**10**

U schrijft het woord *roofvogels* op het bord zoals je het hoort:

roofvoogels.

U vertelt dat het woord niet goed geschreven is. Hoe moet het dan? U vraagt eerst aan een leerling om dit woord in klankgroepen te verdelen: /roof/voo/gels/. Vervolgens gaat u de schrijfwijze van dit woord bespreken met behulp van de Spellingsregels op de Spellingsposter.

“Welke klank hoor je aan het einde van de eerste klankgroep?” (f)

“Dit is een medeklinker, je schrijft wat je hoort.”

“Welke klank hoor je aan het einde van de tweede klankgroep?”
(oo)

“Welke regel hoort hierbij?” (Als je aan het einde van een klankgroep een lange klank hoort, schrijf je maar één klinker.)

En u veegt een *o* weg.

U herhaalt opnieuw de drie regels op de Spellingsposter en u laat de leerlingen bij iedere regel een woord verzinnen. Schrijf dit woord bij de regel op de poster.

U vertelt dat dit woorden zijn die je niet schrijft zoals je ze hoort. Bij deze woorden hoort een regel.

U legt uit dat er ook woorden zijn die je niet schrijft zoals je ze hoort, maar waar geen regel bij hoort. Deze woorden moet je uit je hoofd leren, zoals woorden met *au* of *ou*.

Kern – Instructie

35

Stap 1

U leest het verhaaltje bij opdracht 1, op bladzijde 29 van het Werkboek voor. De leerlingen lezen zachtjes mee.

U zegt:

“In dit verhaaltje staat een aantal woorden dat je met *ou* of *au* schrijft en je hoort het verschil niet. Dat was ook zo met *ei* en *ij*.”

Hierbij schrijft u beide tweetekensklanken *ou* en *au* groot op het bord.

Stap 2

De leerlingen maken vervolgens opdracht 2 en 3 op bladzijde 30 van het Werkboek. Als de meeste leerlingen klaar zijn, kijkt u het samen na.

Stap 3

U herhaalt opnieuw de *au*-woorden uit het verhaaltje en vertelt:

“Er zijn nog meer woorden met *au* dan de vijf uit het verhaaltje. Een manier om al die *au*-woorden te onthouden is om de zinnen bij opdracht 4 uit je hoofd te leren.”

U leest samen met de leerlingen deze zinnen enkele keren achter elkaar.

- 1 De **paus** rijdt in zijn **blauwe auto**.
- 2 In de **pauze** eten we **gauw** een **augurk** met **rauwe** ham.
- 3 Is de pizza een beetje **flauw**? Doe er dan **saus** over.
- 4 De kater slaat plotseling met zijn **klauw** naar de **pauw**.
- 5 **Au!** Die broek zit me veel te **nauw**.

U herhaalt:

“Alleen de /ou/-woorden (/ou/ staat zowel voor *ou* als *au*!) die in deze zinnen voorkomen schrijf je met *au*, andere /ou/-woorden altijd met *ou*!”

Stap 4

U stelt een aantal vragen over de zinnen. De bedoeling hiervan is dat de leerlingen de *au*-woorden goed in zich opnemen en inprenten. Eén van de leerlingen geeft het antwoord, waarna u de oorspronkelijke zin nog eens zegt. De leerlingen schrijven het betreffende woord op bij opdracht 4

Wie rijdt in een blauwe auto?	(de paus)
Wanneer eten we gauw een augurk met rauwe ham?	(in de pauze)
Wat deden we over de flauwe pizza?	(saus)
Wie had last van de kater?	(de pauw)
Wat riep het kind omdat de broek veel te nauw zat?	(au!)

U schrijft de betreffende vijf *au*-woorden op het bord en de leerlingen controleren of zij ze goed hebben geschreven.

Als er nog tijd over is laat u de leerlingen opdracht 5 en 6 zelfstandig maken. In deze opdrachten komen verschillende Spellingsdoelen aan bod.

Afsluiting	5
-------------------	----------

U leest de vijf zinnen nog een paar keer met de leerlingen op. U laat de leerlingen de zinnen hard, zacht, verdrietig, blij, langzaam en snel oplezen.

Antwoorden

Werkboek 8, blz. 29 t/m 32

2

ou: Wout, koud, zout, Wouts, fout, Wout, stout, wou, Wout, mouw, kous
au: gauw, saus, flauw, au!, saus, blauw

3

1 Wout, 2 gauw, 3 koud, 4 saus, 5 flauw/koud

4

De woorden staan in de les.

5

1 blauw, 2 pauw, 3, rauw, 4 klauw, 5 nauw, 6 au!, 7 saus

6

6.1
emmer, appel, zonnen, dassen
bakker, ballen, trossen, botten

6.2
bonen, deken, benen, gaten
haken, jager, kabel, palen, boten

Lesinhoud

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **de paraplu** en **de parasol, beschermen**.
- De leerlingen oefenen het bepalen van het onderwerp van een tekst.
- De leerlingen oefenen in het bedenken van een passende titel bij een tekst.

Materiaal

Klassikaal

- Woordweb Woorspoor 6
- luister-cd
- cd-speler

Individueel

- Werkboek 8, bladzijde 33 t/m 35
- Taalleesboek 1, bladzijde 13, 14 en 15

Vorbereiding

- U zet de cd-speler klaar.
- eventueel een paraplu en/of parasol
- boeken die bij uw biologiemethode horen.
(Een alternatief is een aantal boekjes uit uw documentatiecentrum met korte teksten over de natuur in park of bos.)

Betekenis van de doelwoorden

- de paraplu:** Een paraplu is een scherm van stof of plastic. Je houdt een paraplu boven je hoofd als het regent.
- de parasol:** Een parasol is een scherm van stof. Een parasol gebruik je aan het strand of in de tuin om je te beschermen tegen de zon. Er zijn ook kleine parasols waar je mee kunt lopen. En sommige mensen gebruiken soms een paraplu als parasol.
- beschermen:** Iemand beschermen is: ervoor zorgen dat hij veilig is.

Start**5**

U begint de les door met een paraplu boven uw hoofd door de ruimte te lopen en af en toe te kijken of het al gestopt is met regenen. Dan klapt u de paraplu in en bespreekt de betekenissen van de nieuwe woorden aan de hand van het Woordweb.

Kern – Instructie 1**10**

Nadat u de woorden hebt uitgelegd, gaat u een kort gesprekje met de leerlingen aan. U geeft eerst zelf een voorbeeld uit uw eigen ervaringen. Bij de vragen laat u steeds weer de nieuwe woorden klinken. Daarbij herhaalt u de woorden opnieuw. Daarna vraagt u de leerlingen naar hun ervaringen. Bij de vragen laat u steeds weer de nieuwe woorden klinken.

U zegt:

“Als ik op de fiets zit, **bescherm** ik mij tegen de regen met een regenpak. Dat vind ik prettiger dan een **paraplu**, want ... ”

U stelt de volgende vragen:

“Hoe **beschermen** jullie je tegen de regen?
Hoe **beschermen** jullie je tegen de zon?”

Teken op het schoolbord twee vakken met in het ene vak een zon en in het andere vak een wolk met regen. Laat de leerlingen verschillende dingen bedenken die kunnen beschermen tegen de zon en/of tegen de regen. Zij mogen dit in de vakken tekenen of schrijven (regenjas, laarzen, zonnebrand, petje).

U herhaalt de vorige Woordwebben met de leerlingen.

U maakt opdracht 1 op bladzijde 33 van het Werkboek samen met de leerlingen.

Kern – Instructie 2

25

U vertelt aan de leerlingen:

“We hebben tijdens de lessen vaak gesproken over verschillende soorten teksten. Ook hebben wij naar verschillende boeken gekeken. Bovenaan een tekst of boek staat een zin of een woord/naam.” (wijs dit aan)

“Dit is de titel van de tekst of van het verhaal. Aan de titel kun je zien waar een tekst of verhaal over gaat.

Vandaag gaan we eerst naar een verhaal op cd luisteren, we bespreken het verhaal en bedenken er een goede titel voor.”

U zegt:

“Ik droomde vannacht dat ik de keukenkast opendeed en weet je wat ik zag? Ik zag voor het eerst in mijn leven een Eng.

Ik schrok vreselijk.

Hoe denken jullie dat een Eng eruit ziet?” (Laat de leerlingen met ideeën komen.)

Op de luister-cd staat een verhaaltje over een Eng. U laat het horen.

Tom loopt met Lien door het park.
Het park is groot.
Het park is groen.
En soms is het park een beetje eng.
“Kijk eens Lien”, zegt Tom. “Zie je dat boompje daar?
Er zit iets in. Dat is een ... Eng.
Ga je mee ernaartoe Lien?
Ik wil hem eens goed bekijken.”

“Een Eng? Wat is dat? Dat is niks!”
“O nee? Ga dan mee”, zegt Tom.
“Nee. Ik heb geen zin.
Ga jij zelf maar. Ik wacht hier wel.”
“Ook goed,” zegt Tom.
“Ik durf wel te gaan, hoor.”

Hij loopt naar de boom.
Lien blijft alleen achter. Ze ziet niemand.
“Oei”, zegt Lien. “Wat is het hier stil.”
Ze ziet zelfs Tom niet meer.
“Tom waar ben je?” roept ze.
“Kom hier Tom. Ik ben bang voor die Eng.”

Tom zit bij het boompje en lacht.
“Ha, ha, die Lien! Die is bang voor een Eng. Maar dat hoeft niet, hoor.
Er is geen Eng. Dat was een grapje van mij.”
Tom staat op.
“Kom maar, Lien”, roept hij. “Je hoeft niet bang te zijn.
D'r is hier geen Eng. Een eng is niks.”

Uit: *Wat zit er in het bos?* Van Paul van Loon

U laat kort de inhoud van het verhaal navertellen. U helpt de leerling(en) eventueel op weg door te vragen:

- “Welke personen zitten in het verhaal?
- Waar speelt het verhaal zich af?
- Wat gebeurt er in het verhaal?”

Daarna schrijft u de volgende titels op het bord:

- 1 Tom en Lien**
- 2 Eng**
- 3 Die bange Lien**

Van iedere titel moeten de leerlingen aangeven of die goed bij het verhaal past. U geeft hiervoor twee criteria:

- De titel moet kort zijn.
- De titel moet vertellen waar het hele verhaal over gaat.

Alle titels zijn kort. Titel 2 en 3 geven meer of minder specifiek aan waar het verhaal over gaat.

Titel 2 vertelt dat het over 'iets engs' gaat en titel 3 over Lien die bang is voor iets. Titel 2 en 3 passen daarom het best bij het verhaal.

Hierna vraagt u de leerlingen heel kort (in één zin) te zeggen waar het verhaal over gaat, wat het onderwerp van het verhaal is. (Eerst maakt Tom Lien bang, maar later zegt hij dat het maar een grapje was.)

U leest samen met de leerlingen tekst 1 op bladzijde 13 van het Taalleesboek. Vervolgens leest u samen met de leerlingen tekst 2 op bladzijde 14 van het Taalleesboek.

U licht opdracht 2 en 3 op bladzijde 34 van het Werkboek toe.

De leerlingen maken de opdrachten zelfstandig.

extra opdracht: opdracht 4 en 5 op bladzijde 35 van het Werkboek

Afsluiting

5

U bespreekt een aantal van de gemaakte opdrachten met de leerlingen.

Antwoorden

Werkboek 8, bladzijde 33 t/m 35

1

	<i>de paraplu</i>	<i>de parasol</i>	<i>de regenlaarzen</i>	<i>de zonnebril</i>
<i>tegen de regen</i>	+	-	+	-
<i>tegen de zon</i>	-	+	-	+
<i>geeft bescherming</i>	+	+	+	+
<i>heeft een stok</i>	+	+	-	-
<i>kun je aantrekken</i>	-	-	+	-

2.1

d waar zwanen hun voedsel halen

2.2

bijvoorbeeld: Wat zwanen eten

3.1

a eekhoorns

3.2

bijvoorbeeld: Het leven van een eekhoorn

4

d mooie boom

5

1 als het regent

2 als de zon schijnt

Lesinhoud

- De leerlingen oefenen het herkennen van verkleinwoorden in zinnen.
- De leerlingen oefenen het rubriceren van verkleinwoorden op grond van hun uitgang: -je(s), -tje(s), -pje(s) of -etje(s).
- De leerlingen oefenen het vervangen van het onderwerp van de zin door een persoonlijk voornaamwoord.
- De leerlingen oefenen het aangeven van de werkwoorden in een reeks van gegeven woordsoorten.

Materiaal

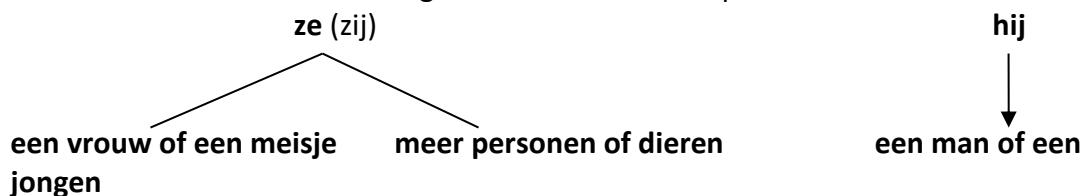
Klassikaal

Individueel

- Werkboek 8, bladzijde 36 en 37

Vorbereiding

- U zorgt voor grote en kleine voorwerpen (bijv. eend/eendje, vaas/vaasje) of platen met grote en kleine afbeeldingen (bijv. boom/boompje, kind/kindje).
- Vóór de les zet u het volgende schema achter op het bord:

Start**5**

U laat de leerlingen enkele meegebrachte plaatjes/voorwerpen zien. Laat de leerlingen eerst de grote plaat/voorwerp benoemen en daarna het verkleinwoord. U schrijft deze woorden op het bord en geeft met kleur de uitgang aan waarmee het verkleinwoord wordt gevormd (-je, -tje, -pje, -etje).

Kern – Instructie 1**35**

Vervolgens schrijft u de volgende zin op het bord:

Het meisje plukt alle bloemetjes uit de tuin. (hij/zij/het)

U laat een leerling het verkleinwoord benoemen. (bloemetjes).

Vervolgens geeft u aan dat het woord 'het meisje' vervangen kan worden door één van de woorden die achter de zin staat. U bespreekt het goede antwoord met de leerlingen. (zij)

U doet hetzelfde met de volgende zinnen:

Tom loopt in het parkje bij de school. (hij/zij/het)

Tom en Lien rusten uit op een bankje. (hij/zij/het)

U laat de leerlingen het verkleinwoord in de zinnen benoemen en u schrijft deze woorden op het bord:

parkje, bankje

De leerlingen benoemen de uitgang waarmee het verkleinwoord wordt gevormd. (je)

Vervolgens schrijft u op het bord:

Mientje en Tom maken samen een grote hut.

U zegt:

“Mientje en Tom doen iets in de zin, dus het onderwerp is Mientje en Tom. Maar je kunt Mientje en Tom vervangen in één woord.
(zij)

U schrijft de zin met ‘zij’ op het bord:

Zij maken samen een grote hut.

U schrijft op het bord:

Het huis is heel groot.

U zegt:

“Het huis kan vervangen worden door ‘het’.

U schrijft de zin met ‘het’ op het bord:

Het is heel groot.

U merkt op dat je ‘ze/zij’ (persoonlijke voornaamwoord) gebruikt bij een vrouw of meisje, maar óók als het over meer personen of dieren gaat. ‘Hij’ gebruik je alleen als het om een man of een jongen gaat. ‘Het’ gebruik je als het om dingen gaat. U bespreekt het schema achter op het bord.

U schrijft een reeks woorden op het bord:

mieren, huilen, zinnen, kruipen, hond, rennen, blaadjes

U zegt:

“ Er staan woorden in die reeks die aangeven wat iemand doet, die woorden noemen wij de ‘doe-woorden’. (werkwoorden)

U laat de leerlingen de doe-woorden (werkwoorden) opnoemen en u schrijft ze op het bord:

huilen, kruipen, rennen

U licht opdracht 1 tot en met 3 op bladzijde 36 en 37 kort toe.

De leerlingen maken de opdrachten zelfstandig.

Afsluiting	5
-------------------	----------

U bespreekt de antwoorden met de klas. Laat hierbij zoveel mogelijk de leerlingen aan het woord.

Antwoorden

Werkboek 8, bladzijde 36 en 37

1

1 dagje

2 kindje

3 struikjes

4 boompjes

5 stammetjes

6 uurtje

2

-je

dagje

kindje

struikje

-tje

uurtje

-pje

boompje

etje

stammetje

3

1 zij

2 hij

3 het

4 zij

Lesinhoud

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **de kastanjeboom, de wilde kastanje, de tamme kastanje, de vruchten**.
- De leerlingen oefenen het bepalen van het onderwerp van een tekst.
- De leerlingen oefenen het onderscheiden van de tekstsoorten gedicht, verhaal, weettekst en brief.
- De leerlingen herhalen het bedenken van een passende titel voor een tekst.

Materiaal

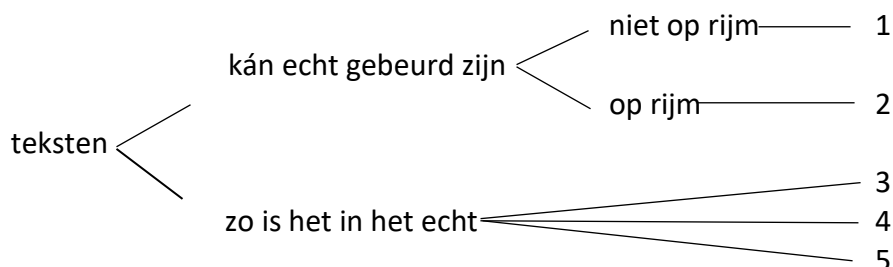
Klassikaal

Individueel

- Werkboek 8, bladzijde 38 en 39
- Taalleesboek 1, bladzijde 17 t/m 19

Vorbereiding

- Voor de inleiding heeft u een aantal boeken/teksten klaarliggen.
- Het bordschema uit les 7:

Betekenis van woorden:

de kastanjeboom: Een kastanjeboom is een grote boom die kastanjes krijgt in het najaar. Kastanjes zijn vruchten.

de vruchten: De vruchten groeien aan een boom of een struik die gebloeid heeft. Appels, mango's en mispels zijn bijvoorbeeld vruchten.

de wilde kastanje: De wilde kastanjes zijn niet eetbaar en erg hard.

de tamme kastanje: De tamme kastanjes zijn wel eetbaar. De tamme kastanjes hebben een zachte harige buitenkant. Van binnen zijn de kastanjes hard.

Start**5**

Ter introductie van de les laat u een aantal boeken/teksten zien. U laat een aantal leerlingen (beurten) de titels lezen en bespreekt met de klas waar deze boeken/teksten over zullen gaan.

Kern – Instructie 1**35**

U zegt:

“Kastanjabomen zijn heel grote bomen, die je veel in Nederland ziet, bijvoorbeeld in parken.”

U wijst naar het Woordweb en zegt:

“Je ziet dat er twee bomen getekend zijn, want ook al noemen ze allebei **kastanjabomen**, het zijn eigenlijk twee verschillende soorten bomen. De ene boom noemen we **de wilde kastanje** en de andere noemen we **de tamme kastanje**. Ze krijgen allebei **kastanjes** in de herfst.

De kastanjes zijn de vruchten van de boom. Net als mispels van de mispelboom en mango's van de mangoboom, zijn **kastanjes** ook **vruchten**. Zien jullie dat **de vruchten** van de twee **kastanjabomen** een verschillende buitenkant hebben? **De wilde kastanje** heeft een hele harde buitenkant met korte stekels. **De tamme kastanje** heeft een zachte buitenkant met veel harige, lange stekels. En weten jullie wat nog een belangrijk verschil is tussen deze **vruchten**? **De tamme kastanje** kun je eten, maar **de wilde kastanje** niet. Je moet dus goed weten van welke soort **kastanjeboom de vruchten** zijn voordat je ze probeert op te eten. Je moet **tamme kastanjes** trouwens niet zo opeten: je moet ze eerst koken of roosteren.”

Kern – Instructie 2

35

U zegt:

“We gaan vandaag nog wat verder oefenen met het vaststellen van het onderwerp van een tekst en het bedenken van goede titels. Ook gaan we onderscheid maken tussen tekstsoorten, zoals verhaal, gedicht, brief en doetekst. We gaan ook na of een tekst echt of niet echt gebeurd is. Jullie gaan opdrachten in je boek maken. We gaan de opdrachten daarna bespreken.”

U herhaalt met de leerlingen de verschillende tekstsoorten en u schrijft ze op het bord:

gedicht, verhaal, weettekst, doetekst en brief

Vervolgens leest u samen met de leerlingen de tekst ‘Konijnen in het park’ op bladzijde 17 van het Taalleesboek.

U vraagt:

“Wat voor tekstsoort is dit?” (Een weettekst, gaat over wat konijnen eten en waar konijnen wonen.)

U herhaalt met de leerlingen de betekenis van ‘onderwerp’ (les 9): waar iets over gaat.

U vraagt:

“Wat is het onderwerp van dit verhaal?” (wat konijnen eten en waar konijnen wonen)

Vervolgens houdt u een kort gesprek over de titel.

U vraagt:

“Wat vinden jullie van de volgende titel?”

U schrijft op het bord:

wat konijnen eten

U laat een aantal leerlingen hierover aan het woord en concludeert dan dat niet de hele tekst over wat konijnen eten gaat. Dit is maar een klein stukje van de tekst.

U zegt:

“Deze titel past dus niet bij de hele tekst.”

U doet hetzelfde met de titels:

het hol van een konijn

hoe konijnen geboren worden

U licht opdracht 1 en 2 op bladzijde 39 van het Werkboek toe.

De leerlingen maken de opdrachten zelfstandig.

Afsluiting	5
-------------------	----------

U bespreekt de antwoorden samen met de leerlingen.

Antwoorden

Werkboek 8, bladzijde 39

1.1

b wat konijnen eten en waar ze wonen

1.2

Ik vind de titel goed gekozen, want het verhaal gaat over konijnen in het park.

1.3

bijvoorbeeld: Wat konijnen eten en waar ze wonen

2

tekening a

Lesinhoud

- De leerlingen oefenen het groeperen van zelfstandige naamwoorden in mensen, dieren, planten en dingen.
- De leerlingen oefenen het onderscheiden van zelfstandige naamwoorden en werkwoorden in een reeks van woordsoorten.
- De leerlingen oefenen het kiezen van het juiste voorzetsel bij een bepaling.

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Werkboek 8, bladzijde 40 t/m 42
- Taalleesboek 1, bladzijde 19

Start**5**

In groepjes van vier krijgen de leerlingen een aantal minuten de tijd om zoveel mogelijk woorden bij het thema 'In het park' te bedenken en op te schrijven. Per groepje leest een leerling de woorden van hun groepje op. Voor elk goed woord krijgt een groep één punt. De groep met de meeste punten is de winnaar.

Kern – Instructie**35**

U schrijft vervolgens een aantal van de voorgelezen woorden op het bord en schrijft daar het juiste lidwoord (de/het) voor.

U zegt:

“We gaan vandaag werken met woorden. We gaan het hebben over ‘de/het-woorden’ (zelfstandig naamwoorden) en over ‘doe-woorden’ (werkwoorden). We beginnen met ‘de/het-woorden’.”

U leest één van de woorden op het bord met bijbehorend lidwoord voor (bijv. het konijn).

U zegt dat konijn een ‘het-woord’ is. U veegt het woordje ‘het’ weg en vraagt of konijn nog steeds een ‘het-woord’ is. (ja, ‘het’ hoeft er niet altijd voor te staan)

U doet hetzelfde met het woord ‘de vijver’.

U vertelt dat ‘de/het- woorden’ namen zijn van mensen, dieren, planten en dingen.

U schrijft nu de volgende woorden op het bord:

lopen geven verzorgen groeien zitten

U vraagt wat het verschil is tussen woorden zoals vijver en konijn en deze woorden. (Woorden zoals vijver en konijn zijn de/het-woorden, zelfstandige naamwoorden, en woorden zoals lopen, geven, verzorgen, groeien en zitten zijn doe-woorden.)

U vertelt dat dit 'doe-woorden' zijn. Het zijn woorden die vertellen wat je kunt doen.

U vraagt:

“Wie kan er nog meer doe-woorden bedenken?”

(bijvoorbeeld schrijven, lezen, kijken, zitten, slapen enzovoort)

U maakt samen met de leerlingen opdracht 1 op bladzijde 40 van het Werkboek met de leerlingen.

Vervolgens licht u opdracht 2 en 3 op bladzijde 41 en 42 van het Werkboek toe.

De leerlingen maken de opdrachten zelfstandig.

extra opdracht: opdracht 4, bladzijde 42 van het Werkboek

Afsluiting	5
-------------------	----------

U schrijft een aantal doe-woorden (die uit zijn te beelden) op het bord:

lopen geven zitten schrijven slapen

U vraagt telkens welke leerling het woord uit wil beelden.

Antwoorden

Werkboek 8, bladzijde 40 t/m 42

1

de-woorden

de kinderboerderij

de dieren

de herten

de pauwen

de schapen

de sla

de geit

de oppasser

de dieren

het-woorden

het park

het kind

het brood

het gras

het plastic

2**mensen**

het kind
de oppasser

dieren

de dieren
de herten
de pauwen
de schapen
de geit
de dieren

planten

de sla
het gras

dingen

de kinderboerderij
het park
het brood
het plastic

3**de- en het-woorden**

het pad, het bos, de zangvogels, de pauw, het hol, het konijntje, de acrobaat, de parasol

doe-woorden

luisteren, verdwalen, knagen, drijven, aaien, verzorgen, wonen, graven, rennen

4

eigen zinnen

Lesinhoud

- De leerlingen oefenen het schrijven van woorden met *au* of *ou*.
- De leerlingen oefenen het schrijven van woorden met een korte- of lange klank achteraan een klankgroep. (open- en gesloten lettergrepen)

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Werkboek 8, bladzijde 43 en 44
- Spellinghulp

Beide doelen worden in deze les herhaald en geoefend.

Start**5**

U zegt:

“We gaan vandaag weer oefenen met de *ou* en *au*”

U schrijft hierbij *ou* en *au* groot op het bord.

U vervolgt met:

“Ik lees de vijf zinnen met de *au*-woorden nog eens op, maar jullie moeten me daarmee helpen.”

De leerlingen noemen het *au*-woord dat u niet uitspreekt.

De **paus** rijdt in zijn

In de **pauze** eten we **gaww** een met ham.

Is de pizza een beetje? Doe er dan **saus** over.

De kater slaat plotseling met zijn **klauw** naar de

Au! Die broek zit me veel te

De rijdt in zijn **blauwe auto**.

In de **pauze** eten we een **augurk** met ham.

Is de pizza een beetje **flaww**? Doe er dan over.

De kater slaat plotseling met zijn naar de **pauw**.

Kern – instructie**35****Stap 1**

U leest de vijf zinnen uit de Spellinghulp nog een keer op:

1 De **paus** rijdt in zijn **blauwe auto**.

2 In de **pauze** eten we **gaww** een **augurk** met **rauwe** ham.

- 3 Is de pizza een beetje **flauw**? Doe er dan **saus** over.
- 4 De kater slaat plotseling met zijn **klauw** naar de **pauw**.
- 5 **Au!** Die broek zit me veel te **nauw**.

U vraagt aan de leerlingen waarom deze zinnen zo belangrijk zijn. (De woorden in deze zinnen schrijf je altijd met *au*, alle andere /ou/-woorden schrijf je met *ou*.)

U herhaalt de zinnen een paar keer met de leerlingen.

Stap 2

Vervolgens vraagt u aan de leerlingen om eens naar zin 2 en 3 te kijken. In zin 2 staat het woord *eten* en in zin 3 staat het woord *over*. U schrijft deze woorden groot op het bord. Weten de leerlingen nog wat er met deze woorden aan de hand is? (Hoor je een lange klank aan het eind van een klankgroep, dan schrijf je alleen maar één klinker.)

U herhaalt met de leerlingen de regels op de Spellingposter aan de muur. Laat de leerlingen bij iedere regel een woord bedenken en schrijf dat erbij op de poster.

- Hoor je een medeklinker of een tweetekensklank aan het eind van de klankgroep, dan schrijf je het woord zoals je het hoort. (*struiken*)
- Hoor je een lange klank aan het eind van een klankgroep, dan schrijf je alleen maar één klinker. (*jager*)
- Hoor je een korte klank aan het eind van een klankgroep, dan schrijf je twee medeklinkers. (*bakker*)

Stap 3

U geeft een kort woorddictee. De leerlingen schrijven de woorden op bij opdracht 1 in het Werkboek. Bij dit dictee mogen de leerlingen de Spellingposter en de Spellinghulp gebruiken.

1 <i>de bossen</i>	6 <i>de vrouw</i>
2 <i>de bomen</i>	7 <i>lopen</i>
3 <i>de pauw</i>	8 <i>de jager</i>
4 <i>de takken</i>	9 <i>blauw</i>
5 <i>het zout</i>	10 <i>de vissen</i>

U kijkt de woorden samen na en herhaalt hierbij steeds de bijbehorende Spellingsregel. Vervolgens maken de leerlingen in tweetallen de opdrachten 2 tot en met 4 op bladzijde 43 en 44 van het Werkboek.

Afsluiting

5

U bespreekt met de leerlingen wat ze makkelijk en moeilijk vonden deze les.
Tot slot herhaalt u opnieuw de Spellingsregels.

Antwoorden

Werkboek 8, blz. 43 en 44

1

De woorden staan in de les.

2

pennen, petten, tonnen, vossen

kippen, jassen, bomen, scharen

hamer, pennen, sokken, takken

3

zout, kous, klauw, nauw, pauw, mouw

hout, flauw, fout, stout, blauw, saus

4

1 gauw, 2 nauw, 3 touw, 4 rauw, 5 bouwt, 6 flauw, 7 blauw, 8 vouwt

Diagnostische toets

- Spelling
 - het schrijven van woorden met een open- of gesloten lettergreep
 - het schrijven van woorden met *au* of *ou*
- Taalbeschouwing
 - het aangeven van werkwoorden in een reeks met verschillende woordsoorten
 - het vervangen van het onderwerp van de zin door een persoonlijk voornaamwoord
- Leesbegrip
 - het onderscheiden van verschillende tekstsoorten
- Woordenschat
 - de woorden van de Wordclusters zowel passief als actief beheersen
 - de betekenisrelaties tussen de woorden van de Wordclusters beheersen

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Toetsboek thema 8, Toetsblad 1 t/m 10

Vorbereiding

- U kopieert de Toetsbladen uit de Leeswijzer en bundelt ze tot een Toetsboek.

Start**5**

U zegt dat de leerlingen vandaag een toets krijgen van de onderdelen die ze in de laatste weken hebben geoefend. U benadrukt dat het een toets is en dat niemand tijdens de toets met elkaar mag praten en dat ze ook niet bij elkaar afkijken.

U vertelt dat de toets begint met een dictee en dat u daarna de opdrachten kort met de leerlingen gaat bespreken.

Kern – Instructie**35**

U herhaalt de Wordwebben van thema 8. U kunt dit op verschillende manieren doen. Bijvoorbeeld: U omschrijft een woord en laat de leerlingen raden om welk woord het gaat, u beeldt een woord uit, u dekt een woord in het Wordweb af en de leerlingen raden welk woord er op deze plek hoort te staan, etc ...

Vervolgens deelt u de Toetsboeken uit.

Iedereen pakt Toetsblad 1 voor zich. U geeft aan dat er vandaag eerst een zinnendictee is van 5 zinnen en dat de rest van het dictee uit 15 woorden bestaat.

Lesinhoud

Herhaling

- Spelling
 - het schrijven van woorden met een open- of gesloten lettergreep
 - het schrijven van woorden met *au* of *ou*
- Taalbeschouwing
 - het aangeven van werkwoorden in een reeks met verschillende woordsoorten
 - het vervangen van het onderwerp van de zin door een persoonlijk voornaamwoord
- Leesbegrip
 - het onderscheiden van verschillende tekstsoorten

Verdieping

- Een aantal doelen dat al bij de lessen Leesbegrip aan de orde is gekomen.

Materiaal

Klassikaal

- Alle Woordwebben van dit thema.

Individueel

- Werkboek 8:
 - herhaling bladzijde 45 t/m 54
 - verdieping bladzijde 55 t/m 58

Start**5**

U vertelt de leerlingen dat u de les van vandaag en morgen met de hele klas gaat beginnen, maar dat u daarna met kleinere groepen gaat werken. De leerlingen die de toets goed hebben gemaakt gaan zelfstandig aan het werk met de verdiepingsopdrachten. De andere kinderen gaan met u de herhalingsoefeningen maken.

Kern – Instructie**30****VERDIEPING**

De leerlingen die volgens de diagnostische toets de doelen beheersen, werken zelfstandig (individueel of in tweetallen) aan de verdiepingsopdrachten.

U vertelt deze leerlingen wat ze moeten doen door de opdrachten op bladzijde 55 tot en met 58 van het Werkboek kort door te nemen. U wijst hen erop dat ze elkaar mogen helpen wanneer ze een vraag hebben.

HERHALING

De leerlingen die de herhalingsoefeningen gaan maken, worden door u begeleid (extra instructie).

Spelling

U schrijft groot de letter *au* op het bord. U vraagt aan de leerlingen of ze de 13 woorden met *au* kunnen noemen, die ze tot nu toe hebben geleerd. U schrijft deze woorden op het bord. U vraagt vervolgens aan de leerlingen waarom het belangrijk is dat ze deze woorden uit hun hoofd leren. (Als je deze woorden kent, weet je dat je andere */ou/-*woorden met een *ou* schrijft.)

U schrijft groot de woorden *struiken*, *bossen* en *jager* op het bord. U kijkt met de leerlingen naar de spellingregels die op de muur hangen en vraagt welke regel bij welk woord hoort en waarom.

struiken: Hoor je een medeklinker of een tweetekenklank aan het eind van de klankgroep, dan schrijf je het woord zoals je het hoort.
(struiken)

jager: Hoor je een lange klank aan het eind van een klankgroep, dan schrijf je alleen maar één klinker.

bossen: Hoor je een korte klank aan het eind van een klankgroep, dan schrijf je twee medeklinkers.

U bespreekt de oefeningen op bladzijde 45 en 46 van het Werkboek.

Taalbeschouwing

U laat een aantal leerlingen een woord (een doe-woord/werkwoord) uitbeelden.

Samen bespreekt u met de leerlingen wat de mensen en dieren op de plaatjes op bladzijde 3 van het Werkboek doen. Vervolgens licht u opdracht 4 toe.

De leerlingen maken de opdrachten zelfstandig.

Leesbegrip

U zegt:

“We gaan de verhaaltjes lezen en van elk verhaaltje aangeven wat voor soort tekst het is.”

Daarna leest u samen met de leerlingen de tekstjes op bladzijde 49 en 50 van het Werkboek. U geeft enkele leesbeurten. Vervolgens bespreekt u de opdrachten met de leerlingen.

U leest de tekst op bladzijde 51 en u licht de opdracht op bladzijde 52 tot en met 53 kort toe.

De leerlingen maken de opdrachten zelfstandig.

Woordenschat

U bespreekt de Woordwebben. U laat de leerlingen een uitleg geven van de woorden die ze aangeboden kregen. U laat andere leerlingen helpen met de uitleg. U verbetert en voegt toe indien het nodig is.

U maakt samen met de leerlingen opdracht 7 op bladzijde 54 van het Werkboek.

U bespreekt de antwoorden samen met de leerlingen.

Afsluiting**10**

U speelt het spelletje galgje met een aantal doelwoorden van het thema.

AntwoordenWerkboek 8, bladzijde 45 t/m 54**1**

1 stout, 2 gauw, vouwen, 4 blauw, 5 fout, 6 oud 7 pauw, 8 vrouwtje, 9 hout, 10, auto, 11 bouwt

2

1 slakken, pakken, 2 beren, leren, 3 even, zeven, 4 eten, vergeten, 5 water, gesnater

3

1 fietsen

2 eten

3 zingen

4 slapen

5 zwemmen

4

aaien vegen aansteken

slaan koken liggen

wassen ruiken blaffen

lachen zitten piepen

kijken opruimen

5.2

1 Tekst 1 is een doetekst.

2 Tekst 2 is een verhaal.

3 Tekst 4 is een weettekst.

4 Tekst 5 is een briefje.

5 Tekst 3 is een gedicht.

5.3

tekst 2 en tekst 3

6.2

e een verhaal dat wel echt gebeurd kan zijn

6.3

c Hij wil je laten genieten.

6.4

Deze tekst lees ik voor mijn plezier.

6.5

Marloes helpt Lodewijk.

6.6

Lodwijk wil de jongen verjagen.

6.7

d

7

1 bos 7 aangelegd

2 planten 8 vruchten

3 afzender

4 meeuwen

5 wilde

6 park

8

zelfbedachte zinnen

10.1

1 tekst 1

2 tekst 5

3 tekst 4

4 tekst 3

5 tekst 2

10.2

Alleen tekst

1

 kan niet echt gebeurd zijn.

10.3

1 verhaal

2 gedicht

3 doetekst

Lesinhoud

- De leerlingen passen de doelwoorden van het thema toe.

Materiaal

Klassikaal

Individueel

Start**5**

U zegt:

“We gaan vandaag het thema afsluiten met spelletjes en een woordpuzzel. Op die manier gaan we alles wat we in het thema ‘In het park’ geleerd hebben op een andere manier oefenen.”

Kern – Instructie**30**

U begint de les met een geheugenspelletje.

U vertelt:

“We hebben het drie weken gehad over het park. Over wat je er ziet en wat je er allemaal kunt doen.

We gaan een spelletje doen. Het spelletje heet: ‘Ik ga naar het park en neem mee’.....”

U begint zelf met de eerste zin:

“Ik ga naar het park en neem mee: een stoel.”

Een leerling moet nu eerst herhalen:

“Ik ga naar het park en neem mee: een stoel en een” (De leerling voegt er iets aan toe.)

Een volgende leerling herhaalt telkens eerst wat de vorige leerlingen meenemen en voegt vervolgens iets toe.

Degene die een voorwerp vergeet of in de verkeerde volgorde zegt is af.

Wie houdt het het langste vol?

Afsluiting**10**

U zegt:

“Het volgende spel is een spel dat jullie misschien ook wel kennen. Het heet: ‘Ik zie, ik zie, wat jij niet ziet’.”

U begint zelf. U neemt iets in gedachten (U schrijft het achter op het bord.) dat in het park voorkomt en zegt:

“Ik zie, ik zie wat jij niet ziet en het is wit.” (zwaan)

Stimuleer de leerlingen om vragen te stellen als: Is het klein? Kan het vliegen? Is het altijd in het park? U antwoordt alleen met ‘ja’ of ‘nee’.

Wanneer een leerling denkt te weten wat u in gedachten hebt, mag die het raden. De leerling die het woord geraden heeft, mag daarna een woord in gedachten nemen en het spel begint opnieuw.

Bijlagen

- **Toetsbladen**
- **Controle dictee**
- **Alfabetische woordenlijst thema 8**
- **Spellinghulp**

Toetsbladen

Controle dictee

Alfabetische woordenlijst

Woordenlijst Thema 8

1. aangelegd
2. aanhef, de
3. afsluiting, de
4. bos, het
5. de weg kwijt zijn
6. drijven
7. geadresseerde, de
8. meeuw, de
9. park, het
10. roofvogel, de
11. route, de
12. struiken, de
13. verdwalen
14. vijver, de
15. watervogel, de
16. zangvogel, de
17. zinken
18. zwaan, de
19. zwemvliezen, de

Betekenis woorden

het park: Een park is een grote aangelegde tuin meestal in een stad. Iedereen mag erin wandelen en spelen. Er groeit vaak gras en er staan veel verschillende struiken. Op Aruba staan in de parken ook vaak palmbomen. Er is vaak een dripsysteem om de planten water te geven.

aangelegd: Aangelegd betekent door mensen bedacht en gemaakt. Een park, of een weg is aangelegd.

het bos: Een bos is groot en heeft veel meer bomen dan een park. Een bos ligt buiten een stad of een dorp.

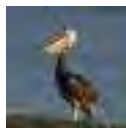
de vijver: Een vijver is een meertje in een tuin of een park. Er kunnen vissen in zwemmen en waterplanten in groeien.

de struiken: Struiken zijn planten die buiten groeien. Struiken hebben zijtakken vanaf de grond.

de watervogel: Een watervogel is een vogel die op het water leeft. Een zwaan, een pelikaan en een waterreiger zijn watervogels.

de roofvogel: Een roofvogel is een vogel die andere dieren doodmaakt en opeet. Haviken, arenden, warawara, kinikini, shoco zijn bijvoorbeeld roofvogels.

de zangvogel: Een zangvogel is een vogel die kan zingen, bijvoorbeeld een kanarie, trupiaal, chuchubi.

de meeuw: Een meeuw is een witte vogel die je vaak bij de zee ziet. Meeuwen maken een krijsend geluid.

de zwaan: Een zwaan is een grote vogel met een lange hals. Er zijn witte en zwarte zwanen. Je ziet ze in of bij het water, maar niet in de zee.

de zwemvliezen: Zwemvliezen zijn vliezen tussen de tenen van sommige dieren, bijvoorbeeld watervogels. Eenden en zwanen hebben ook zwemvliezen. Ze zwemmen doordat ze met de zwemvliezen het water onder zich weg kunnen duwen.

het roofdier: Een roofdier is een zoogdier dat andere dieren doodmaakt en opeet. Leeuwen, tijgers en vossen zijn bijvoorbeeld roofdieren.

de prooi: Een prooi is een dier dat achterna wordt gezeten door een roofdier. Dat roofdier wil zijn prooi opeten. Een geit bijvoorbeeld is de prooi van een een leeuw, een muis is de prooi van een warawara.

de jager: Een jager zit dieren achterna om ze doden.

drijven: Als iets drijft dan blijft het op het water liggen. Het zinkt niet.

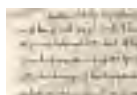
zinken: Iets wat zinkt, zakt in water naar beneden. Het blijft niet drijven.

de aanhef: De aanhef is het begin van een brief, bijvoorbeeld: 'Beste mevrouw Kock', 'Lieve tante Anna'.

de tekst: Een tekst is een aantal opgeschreven woorden die bij elkaar horen en die iets betekenen.

de afsluiting: Een afsluiting van een brief zijn enkele woorden die je aan het einde van een brief schrijft, bijvoorbeeld: 'Met vriendelijke groeten', 'Kusje van....'

de geadresseerde: De geadresseerde is de persoon voor wie de brief bedoeld is. Bijvoorbeeld als de brief voor Mila is, dan is Mila de geadresseerde.

de afzender: De afzender is de naam van degene die de brief heeft verstuurd. Achter op een enveloppe of onderaan de brief staat de afzender.

- verdwalen:** Verdwalen is de weg kwijtraken. Als je verdwaalt bent, weet je niet meer waar je bent en waar je heen moet.
- de weg kwijt zijn:** De weg kwijt zijn is hetzelfde als verdwalen. Als je de weg kwijt bent, weet je niet meer waar je bent en waar je heen moet.
- de route:** Een route is een weg die je neemt om ergens te komen. Je neemt 's ochtends bijvoorbeeld de kortste route naar school.
- de inhoud:** De inhoud van een boek is wat er in staat. Een fles of een pot heeft ook een inhoud.
- het onderwerp:** Het onderwerp van iets is: waar iets over gaat. Een gesprek, een boek of een televisieprogramma heeft een onderwerp.

- de paraplu:** Een paraplu is een scherm van stof of plastic. Je houdt een paraplu boven je hoofd als het regent.

- de parasol:** Een parasol is een scherm van stof. Een parasol gebruik je aan het strand of in de tuin om je te beschermen tegen de zon. Er zijn ook kleine parasols waar je mee kunt lopen. En sommige mensen gebruiken soms een paraplu als parasol.

- beschermen:** Iemand beschermen is: ervoor zorgen dat hij veilig is.

de kastanjeboom:

Een kastanjeboom is een grote boom die kastanjes krijgt in het najaar. Kastanjes zijn vruchten.

de vruchten:

De vruchten groeien aan een boom of een struik die gebloeid heeft. Appels, mango's en mispels zijn bijvoorbeeld vruchten.

de wilde kastanje:

De wilde kastanjes zijn niet eetbaar en erg hard.

de tamme kastanje:

De tamme kastanjes zijn wel eetbaar. De tamme kastanjes hebben een zachte harige buitenkant. Van binnen zijn de kastanjes hard.

Spellinghulp

Woordenlijst**Veelgebruikte woorden**

acht	goed	maken	over	weten
alle	grote	mama	papa	wij
alles	had	me	school	willen
ander	hebben	meer	te	ze
beurt	het	mensen	tegen	zeggen
bij	hij	mij	toch	zei
blijven	ja	mijn	u	zeven
de	je	moeder	vijf	zich
deze	jullie	moeten	voor	zij
door	kijken	mogen	vragen	zijn
een	kind	nou	waren	zo
er	komen	nu	we	
even	krijgen	oma	weer	
fout	kunnen	opa	werd	

Woorden die met f beginnen

fee	fijn	flink	fout	fruit
feest	film	flits	Frans	
fel	flauw	fluit	friet	
fiets	fles	fornuis	fris	

Woorden die met v beginnen

vaart	veld	vlag	voet	vrij
vaas	vent	vlam	vogel	
vrijdag				
vader	verf	vlees	voor	
vroeg				
vals	vet	vlek	vork	
vroeger				
vangen	vier	vlieg	vos	
vrouw				
vast	vies	vloer	vouwen	
vrucht				
veer	vijf	vlucht	vraag	
vuil				
vegen	vis	vlug	vragen	
vuist				

Woorden met /g/ = ch

och	pech	toch	zich
-----	------	------	------

Woorden met ei

beide	geheim	leiden	prei	zei
bereiken	geit	mei	reis	zeil
dweil	gewei	meisje	reizen	
ei	hei	paleis	trein	
eik	keizer	plein	wei	
eind	klein	pleister	weigeren	

Woorden met ij

bij	kijken	mij	rijst	wij
bijl	konijn	mijn	spijker	wijd
blijven	krijgen	pijl	spijt	wijk
dijk	krijt	pijn	stijf	wijn
fijn	kwijt	pijp	tijd	wijs
grijs	lijf	rij	vijf	zij
hij	lijm	rijk	vlakbij	zijn
ijs	lijn	rijm	vrij	
jij	lijst	rijp	vrijdag	

Woorden met au

- 1 De paus rijdt in een blauwe auto.
- 2 In de pauze eten we gauw een augurk en rauwe ham.
- 3 Is de pizza een beetje flauw? Doe er dan saus over.
- 4 De kater slaat plotseling met zijn klauw naar de pauw.
- 5 Au! Die broek zit veel te nauw.

Woorden die met z beginnen

zaal	zeep	zich	zoeken	zorg
zacht	zeggen	ziek	zoen	zout
zadel	zei	zien	zoet	zuur
zagen	zeil	zij	zolder	zwaan
zak	zeker	zijn	zomer	zwaar
zaterdag	zelf	zilver	zon	zwart
ze	zes	zin	zonder	
zee	zeven	zo	zoon	

Regels om te onthouden

1 Woorden met d of t

- Als de eindklank van een woord een /t/ is, maak je het woord langer.
Als je een /d/ hoort, is de eindletter van het woord ook een *d*.
hond – honden

2 cht

- Als je na een korte klank /gt/ hoort, dan schrijf je *cht*, behalve bij *ligt*, *legt*, en *zegt*.
lacht

3 sch

- Als je aan het begin van een woord /sg/ hoort, schrijf je altijd *sch*.
school

4 g(t) of ch(t)

- Als je na een lange klank of na een tweetekenklank een /g/ hoort, schrijf je een *g*.
plaagt – zwoegt

5 ng of nk

- Als je na een /ng/-klank een /k/-klank hoort (/ngk/), schrijf je *nk*.
denk

6 /u/-klank

- Als je een /u/ hoort op een lage stemtrap, dan schrijf je een *e* en als je een /u/ hoort op een hoge stemtrap schrijf je een *u*.
vroeger – geluk

7 eer, oor en eur

- Je hoort /ir/, /or/ of /ur/, maar je schrijft *eer*, *oor* of *eur*.
speer – koor – deur

8 aai, ooi en oei

- Je hoort /aaj/, /ooj/ en /oej/, maar je schrijft *aai*, *ooi* en *oei*.
zwaaien – mooi – bloei
